БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР: НЭГЭДЭГТЫ!

Һурят-Монголой ҮНЭН

№ 58 (5987)
МАРТЫН 19
ВОСКРЕСЕНЬЕ
1950 он

ВКП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БМАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

Сэн 20 мүнгэн.

Мүнөө үедэ партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай, колхозууд, МТС-үүд ба совхозуудай шухалын шухала зорилгонь юуб гэхэдэ, хүдөө ажахын бүхы культурануудые тариха хабарай тарилгада бэлэдхэлые түргэнөөр дүүргэхэ ба эмхидэлтэйгээр үнгэргэхэ ябадал болоно.

„ПРАВДА".

Хабарай тарилгада бэлэдхэл— шухалын шухала зорилго

«Колхозууд, МТС-үүд ба совхозуудай хабарай тарилгада бэлэдхэлэй ябаса тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй тогтоол манай газетын мүнөөдэрэй номерто толилогдобо. Хүдөө ажахые улам саашадань хүгжөөхэ ябадалда тусгаар шухала удхашанартай энэ тогтоол хадаа бүхы советскэ арадай үйлэдбэриин ба политическэ угаа ехэ дэбжэлтэ дээрэ байһан үедэ туңхаглагдаба гээшэ.

СССР-эй Верховно Соведэй һаяхан үнгэргэгдэһэн һунгалтанууд болбол коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой гайхамшагта илалтые гэршэлнэ. Энэ түүхэтэ илалта дотор социалистическэ Эхэ оронойнай түгэс ехэ хүсэн, Ленин—Сталинай партиие тойрон манай арадай нигтаар жагсаһаниинь, советскэ хүнүүдэй бүри ураггаа, коммунизмын шэнэ илалтануудта тээшэ найдамтайгаар дабшажа ябаһаниинь тобойсо харагдана.

ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй февральска пленумэй түүхэтэ тогтоолые бэелүүлэн, манай ороной, тэрэ тоодо Бурят-Монголой колхозууд, МТС-үүд ба совхозууд хүдөө ажахые нилээд ехээр хүгжөөжэ, таряа талхаар дайнай урда тээхи хэмжээндэ хүрэед, үшөө үлүү гараһан байха юм. 1949 ондо манай республикын колхозууд ба МТС-үүд хабарай тарилгые агротехническэ үндэр хэмжээндэ, эрхим шанартайгаар үнгэргэжэ, хүдөө ажахын культурануудай үндэр ургаса абаад, 1948 онойхидо орходоо эхэ орондоо түсэбһөө гадуур 1 миллион пүүд таряа тушааһан байна.

Габэшье, хүдөө ажахые хүгжөөлгөөр дутуу дунданууд үшөөл бии. Манай республикын колхозууд тарянай ургасые дээшэлүүлэлгэшье һаа, ехэнүүд талмайнуудһаа үргэлжэдөө үндэр ургаса абаагүй байха юм. Мүнөө жэлдэ бүхы республика дотор ехэнүүд талмайнуудһаа үргэлжэ үндэр ургаса хуряаха гэһэн зорилго табигдаад байна. Энээниие яажа бэелүүлхэб гэхэдэ, имагтал хабарай тарилгада түргэнөөр, эрхим шанартайгаар бэлэдхэжэ, тэрээниие агротехническэ заабариин ёһоор, богонихон болзор соо үнгэргэхэ хэрэгтэй болоно. Мүнөө тарилгада бэлэдхэлэй ябасые хараад үзэхэдэ, республикын колхозууд ба МТС-үүдтэ дутуунууд үшөөл олон байна.

Олохон колхозууд үрһэ хааха түсэбөө дүүргээдүй байхаһаа гадна, юрын таряае сортовой үрһөөр һэлгэлдэхэ хүдэлмэриие унжагай ябуулна. Зэдын, Кяхтын, Түнхэнэй ба бусад хэдэн аймагууд үрһэ хаалгаар илангаяа ехэ гээгдэлтэй. Мүн агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые үнгэргэхэ, хүдөө ажахын машина зэмсэгүүдые заһабарилха түсэб хангалтагүйгөөр дүүргэгдэжэ байна. Сэлэнгын, Торийн, Яруунын аймагууд нютагай үтэгжүүлгэнүүдые суглуулха хүдэлмэриие тэсэшэгүй ехээр удаашуулна.

19 МТС-үүд трактор заһабарилгые сүм дүүргээ. Тиихэдэ Суулгын, Куйтунска, Ториин, Селендумын МТС-үүдэй хэдэн олон тракторнууд үшөө заһабарилагдаагүй байһаар.

Иимэ байдалые тэсэмээр гү? Үгы. Нютагуудтахи хүтэлбэрилхы органуудай зорилго хадаа хабарай полевой хүдэлмэридэ бэлэдхэлэй эдэ бүхы дутуунуудые дары усадхаха ябадал хангалга болоно. **«Хабарай тарилгада бэлэдхэлгые түргэнөөр дүүргэжэ, хүдөө ажахын бүхы культурануудай тарилгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ ябадал мүнөө үедэ партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай, колхозууд, МТС-үүд ба совхозуудай шухалын шухала зорилго мүн»** гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоол соо хэлэгдэнэ.

Парти ба правительствын сэсэн мэргэн тогтоолоор зэбсэгжүүлэгдэһэн манай республикын үргэн ниитэ колхозно таряашад ба МТС, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд хабарай тарилгада эрхимээр бэлэдхэжэ, тэрэниие богони болзор соо. үндэр шанартайгаар үнгэргэхэ дүүрэн аргатай. Ороохо тарянай ургасые улам саашадань дээшэлүүлхэ ябадалай шухала нүхэсэлнүүдэй нэгэн хадаа колхозуудта ажалай эмхидхэлые һайжаруулга, таряанажалай саг үргэлжын бригаданuудые бэхижүүлгэ, колхознигуудай үйлэдбэриин бүтээсые дээшэлүүлгэ, гээгдэнги колхозууд ба МТС-үүдые ураг шань таталга болоно. Дээрэ дурсагдагша хэмжээнүүдые бэелүүлээд байхадаа, колхозууд заатагүй үндэр ургаса абажа, эмхидхэлэй-ажахын талаар улам бэхижэхэ болоно бшуу.

Хабарай тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэри ниитын хиналта шалгалта доро үнгэргэгдэхэ ёһотой. Колхозууд ба МТС-үүдэй хоорондо харилсан шалгалсалгые үргэнөөр эмхидхэжэ, тарилгада бэлэдхэлээр элирүүлэгдэһэн дутуунуудые дары усадхаха шухала.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоол хадаа хабарай тарилгада бэлэдхэхэ ба тэрэниие үнгэргэхэ дайшалхы программа мүн. Нютагуудтахи партийна, советскэ организацинуудай зорилго хадаа парти ба правительствын энэ тогтоолые үргэн ниитэ колхознигуудта, МТС, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ дэлгэрэнгыгээр ойлгуулжа, тэрээн соо табигдаһан зорилгонуудые хэлбэришэгүйгөөр дүүргэхэ ябадал болоно.

СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтануудтай дашарамдуулан, колхознигуудай, МТС, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөе улам саашадань дэлгэрүүлжэ, 1950 ондо үндэр баян ургаса хуряаха, Эхэ орондоо бүри ехэ таряа талха үгэхэ ябадал хангалга республикын партийна, советскэ органуудай эгээл шухала зорилго мүн.

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Областной организациин анхаралда

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

Областной партийна организациин ээлжээтэ XVI конференциие үнгэргэхэ тухай

Областной партийна ээлжээтэ XVI конференциие 1950 оной апрелиин 1-дэ нээхэ гэжэ ВКП(б)-гэй Обкомой VII пленум тогтообо.

Областной партийна XVI конференциин хэлсэхэ зүйлнүүд:

1. Тоосоото элидхэлнүүд:
   а) ВКП(б)-гэй Областной Комитедэй;
   б) Шалгалтын комиссиин.
2. Һунгалтанууд:
   а) ВКП(б)-гэй Областной Комитедые,
   б) Шалгалтын комиссиие.

Түлөөлэгшэдые эльгээхэ нормо ба делегадуудые һунгаха гурим иимэ:

1. ВКП(б)-гэй 60 гэшүүдһээ шиидхэхы голостой нэгэ делегат.
2. ВКП(б)-гэй гэшүүдэй 80 кандидадуудһаа зүбшэхы голостой нэгэ делегат.

Делегадууд хадаа аймагуудай, городуудай ба районуудай (Улан-Удэ городто) партийна конференцинүүд дээрэ хаамал (нюуса) голосованяар һунгагдаха юм.

ВКП(б)-гэй ОБКОМ.

Национальностьнуудай Соведтэ һунгагдаһан депутадууд:*)

РСФСР.

Архипова Таисия Ивановна — Курска округ.
Булганин Николай Александрович — Московско городской округ.
Василевский Александр Михайлович — Воронежско округ.
Владимирский Михаил Федорович — Горьковско округ.
Греков Борис Дмитриевич — Ростовско округ.
Еременко Андрей Иванович — Новосибирскэ округ.
Каиров Иван Андреевич — Калининска округ.
Косыгин Алексей Николаевич — Ивановска округ.
Кузнецов Александр Алексеевич — Хойто округ.
Кузнецов Василий Васильевич —Сталинградска округ.
Лучинский Александр Александрович — Ленинградска хүдөөгэй округ.
Малиновский Родион Яковлевич — Дальне-Восточно округ.
Материкова Мария Прокофьевна — Ленинградска городской округ.
Микоян Артем Иванович — Казанска округ.
Митин Марк Борисович — Иркутска округ.
Михайлов Николай Александрович — Ставропольско округ.
Музруков Борис Глебович — Челябинска округ.
Павленко Петр Андреевич—Краснодарска округ.
Симонов Кирилл Михайлович — Смоленскэ округ.
Тарасов Михаил Петрович — Уфимска округ.
Туполев Андрей Николаевич — Куйбышевска округ.
Хохлов Иван Сергеевич — Московско хүдөөгэй округ.
Черноусов Борис Николаевич — Омско округ.
Шверник Николай Михайлович — Свердловско округ.
Шкирятов Матвей Федорович — Тульско-Рязанска округ.

УКРАИНСКА ССР

Амелин Петр Григорьевич — Сталинска округ.
Буркацкая Галина Евгеньевна—Уманска округ.
Бутенко Григорий Прокофьевич — Красноградска округ.
Васалатий Александра Савишна — Винницкэ округ.
Волошина Мария Яковлевна — Каменец-Подольско округ.
Гиталов Александр Васильевич — Кировоградска округ.
Грушецкий Иван Самойлович — Львовско округ.
Данилова Лидия Петровна — Николаевска округ.
Додь Федосий Леонтьевич — Ровенско округ.
Кононенко Прасковья Ивановна — Черниговскэ округ.
Костогрыз Сергей Андреевич — Ворошиловградска округ.
Кривонос Петр Федорович — Артемовско округ.
Личук Юстин Теодорович — Станиславска округ.
Мироненко Прасковья Ивановна — Полтавска округ.
Олексенко Степан Антонович — Дрогобычско округ.
Пономаренко Василий Никитович — Запорожско округ.
Рыльский Максим Фадеевич —Житомирско округ.
Сирота Василий Дмитриевич — Измаильска округ.
Степанок Даниил Тимофеевич — Одесскэ округ.
Ткачук Марк Яковлевич — Тернопольско округ.
Трофименко Александр Иванович — Харьковска округ.
Тряныця Иван Иванович — Ужгородско округ.
Тычина Павел Григорьевич — Киевскэ округ.
Филиппов Иван Маркелович — Днепропетровско округ.
Шульга Яков Митрофанович — Сумской округ.

БЕЛОРУССКА ССР

Абрасимов Петр Андреевич — Мозырско городской округ.
Авхимович Николай Ефремович — Рогачевскэ округ.
Дедов Афанасий Лукьянович — Витебскэ округ.
Длугошевский Константин Наумович — Минскэ городской округ.
Жилянин Яким Александрович — Климовичскэ округ.
Зимянин Михаил Васильевич — Молодечненскэ округ.
Ковалева Серафима Григорьевна —Могилевско округ.
Козел Александр Константинович — Слуцка округ.
Костюк Самуил Семенович — Глубовско округ.
Кудряев Владимир Георгиевич — Оршанска округ.
Кумец Анна Трофимовна — Новогрудска округ.
Леонов Василий Антонович — Горецкэ округ.
Лобанок Владимир Елисеевич — Мозырска хүдөөгэй округ.
Парашенко Никита Иванович — Борисовска округ.
Плесская Ольга Титовна — Гомельско округ.
Полещук Анна Антоновна — Лидскэ округ.
Прибыткова Янина Леонтьевна — Минскэ хүдөөгэй округ.
Притыцкий Сергей Осипович —Гродненскр округ.
Саевич Платон Васильевич —Поставска округ.
Силяев Федор Пахомович — Брестскэ округ.
Тельпук Борис Никонович —Пинскэ округ.
Федосюк Александра Ивановна — Кобринско округ.
Хурсан Павел Федотович — Бобруйска округ.
Царюк Владимир Зенонович — Барановичска округ.
Шупеня Степан Петрович — Полоцко округ.

УЗБЕКСКЭ ССР

Абдуллаев Меллибай — Кокандска хүдөөгэй округ.
Абдурахманов Абдулжабар — Ферганска округ.
Слимов Давлят Алимович — Самаркандска городской округ.
Антонюк Евдокия Васильевна — Катта-Курганска округ.
Атаджанова Анабиби — Ургенчскэ округ.
Визгалова Евдокия Федоровна — Ташкентскэ-Орджоникидзевскэ городской округ.
Джумаева Махфират — Каршинска округ.
Емцов Василий Яковлевич — Турткульска округ.
Ишантураева Сара — Чимбайска округ.
Каримова Турсуной — Ленинскэ округ.
Лебедев Иосиф Дмитриевич — Шахрисябзска округ.
Мавлянов Абдуразак — Наманганска городской округ.
Маджидова Рабия — Бухарска хүдөөгэй округ.
Махмудов Хамро — Бухарска городской округ.
Мирза-Ахмедов Мансур — Андижанска городской округ.
Мирзаев Тешабай — Андижанска хүдөөгэй округ.
Мухитдинов Нуритдин Акрамович — Наманганска хүдөөгэй округ.
Набиев Малик Расулович — Термезскэ округ.
Рашидов Шараф — Джизакска округ.
Сарымсаков Ташмухамед Алиевич — Самаркандска хүдөөгэй округ.
Султанов Дехкан — Ташкентскэ-Ленинскэ городской округ.
Турдыев Халил—Ташкентскэ хүдөөгэй округ.
Турсункулов Хамракул—Янги-Юльско округ.
Уоман-Ходжаев Бузрук-Ходжа—Кокандска городской округ.
Чиковани Михаил Герасимович — Ташкентскэ-Кировскэ городской округ.

КАЗАХСКА ССР

Адаменко Галина Андреевна — Джамбулска округ.
Базанова Найля Уразгуловна—Семипалатинска округ.
Бегельдинов Талгат Якубекович — Молотовско округ.
Бейсембаев Абиль — Аягузска округ.
Бызов Алексей Петрович — Петропавловска хүдөөгэй округ.
Габдуллин Малик —Кокчетавска округ.
Гейко Анна Абрамовна — Павлодарска округ.
Долгих Иван Ильич — Алма-Атинска хүдөөгэй округ.
Доспаева Балганым Нуртасовна — Гурьевска округ.
Ермеков Байбек — Чимкентскэ хүдөөгэй округ.
Жанбаев Сагалбай — Амангельдинскэ округ.
Жубаназарова Сарсенкуль—Кзыл-Ординско округ.
Заговельев Александр Петрович—Петропавловска городской округ.
Каптагаев Мухтар—Талды-Курганска округ.
Каржаубаев Габдулла Шалкарович—Зайсанска округ.
Карынбаев Сибугатулла Рыскалиевич—Усть-Каменогорско округ.
Каунышпаев Калибек — Кустанайска округ.
Кудайбергенов Утеу — Актюбинска округ.
Курмашева Асыма Карабековна — Акмолинска округ.
Омаров Ильяс Омарович—Чимкентскэ городской округ.
Резчик Петр Харитонович—Алма-Атинска городской округ.
Сабитова Зулиха Нигметовна — Карагандинска городской округ.
Салин Минайдар Салимович—Уральска округ.
Сатпаев Каныш Имантаевич — Карагандинска хүдөөгэй округ.
Шаяхметов Жумабай —Туркестанска округ.

ГРУЗИНСКА ССР

Алавидзе Георгий Артемович—Зестафонско округ.
Бечвая Кирилл Георгиевич—Батумска округ.
Воковели Платон Семёнович—Чиатурска округ.
Дгебуадзе Нина Калистратовна—Зугдидска округ.
Джанджгава Владимир Николаевич —Самтредскэ округ.
Замбахидзе Григорий Никифорович—Тбилисскэ городской округ.
Ишханов Сергей Мартынович — Ахалкалакска округ.
Каранадзе Григорий Теофилович—Гурджаанска округ.

(Үргэлжэлэлынь удаадахи номерто гараха)

*) Үргэлжэлэл. Эхиниинь 57 дохи номерто.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Республикын кинофикациин хүдэлмэрилэгшэдые БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Республикын арад зондо кино харуулха талаар амжалтатайгаар хүдэлмэрилһэнэйнь түлөө ба советскэ кинематографиин 30 жэлэй ойтой дашарамдуулан, кинофикациин хүдэлмэрилэгшэдые Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха гэбэл:

1. **Афанасьев** Семён Игнатьевичые — кинофикациин Кяхтын аймагай таһагай начальник.
2. **Бухальцев** Николай Дмитриевичые — кинофикациин Прибайкальска аймагай таһагай киномеханик.
3. **Бутуханова** Екатерина Гавриловнае — «Главкинопрокатын» Бурят-Монголой конторын экран дээрэ харуулагдадаг фильмнүүдэй контролёр.
4. **Вербин** Василий Ивановичые —Бабушкин городой кинотеатрын киномеханик.
5. **Дулганов** Александр Григорьевичые—БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи кинофикациин Управлениин главна бухгалтерые орлогшо.
6. **Донской** Михаил Михайловичые — кинофикациин Түнхэнэй аймагай таһагай начальник.
7. **Жираков** Георгий Георгиевичые — кинофикациин Мухаршэбэрэй аймагай таһагай начальник.
8. **Зайковская** Евстолия Александровнае—БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи кинофикациин Управлениин секретарь-машинистка.
9. **Иваненко** Григорий Филипповичые — «Главкинопрокатын» Бурят-Монголой конторые эрхилэгшэ.
10. **Можаров** Федот Андриановичые — БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи кинофикациин Управлениин начальник.
11. **Михайличенко** Евгения Федоровнае — Улан-Удэ городой «Прогресс» кинотеатрын билетёрые.
12. **Петрунин** Емельян Мартыновичые — кинофикациин Кяхтын аймагай таһагай киномеханик.
13. **Поляков** Евгений Петровичые — Модоной ба модо урадхуулгын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай Обкомой агитмашинын киномеханик.
14. **Солодова** Клавдия Тимофеевнае — «Главкинопрокатын» Бурят-Монголой конторын монтажница.
15. **Усова** Мария Георгиевнае — Улан-Удэ городой «Эрдэм» кинотеатрын киномеханик.
16. **Цыбиков** Михаил Алексеевичые — кинофикациин Кабанскын аймагай таһагай киномеханик.
17. **Шерко** Георгий Марковичые — кинофикациин Заиграйн аймагай таһагай киномеханик.

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Д. ЦЫРЕМПИЛОН.

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ город, Соведүүдэй Байшан.

1950 оной мартын 11.

Хонишон Жамсарановагай бэлэг

Хорин аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой хонишон Цырен—Дари Жамсаранова һунгалтануудай хүндэлэлдэ хонидойнгоо түл һайнаар абажа, хорoлтогүйгөөр түлжүүлхэб гэһэн уялга абаһан. Мүнөө 41 хурьга абаад, һайнаар түлжүүлжэ байна.

Б. Намжилон.

ССР Союзай Министрнүүдэй Соведтэ ба ВКП(б)-гэй ЦК-дэ

ХАБАРАЙ ТАРИЛГАДА КОЛХОЗУУДАЙ, МТС-үүдэй БА СОВХОЗУУДАЙ БЭЛЭДХЭЛЭЙ ЯБАСА ТУХАИ

Колхозууд, МТС-үүд ба совхозууд 1949 ондо хүдөө ажахын хүгжэлтэдэ шэнэ шэнэ ехэнүүд амжалтануудые туйлаа. Советскэ гүрэнэй тон ехэ туһаламжын ба колхознигууд, МТС-үүд ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай үндэр эдэбхиин эсэстэ 1949 ондо хүдөө ажахын хүдэлмэри үнгэрһэн жэлнүүдтэ оробол улам өмхитэйгээр ба агротехническэ өрхим болзорнуудта үнгэргэгдөө. Хүдөө ажахын валова продукци 1949 ондо сэрэгэй урда тээхи 1940 оной хэмжээе үлүүлэн гараа. Тиихэдэ ороонһото культурануудай валова ургаса 7,6 миллиард пүүд байжа, 1940 оной хэмжээе үлүүлһэн ба табан жэлэй түсэбөөр тогтоогдоһон 1950 оной хэмжээдэ хүрэһэн шахуу байха юм. Улһа, лен, наран сэсэгэй ба хартаабхын ургаса ба валова суглуулбари сэрэгэй урда тээхи хэмжээе мүн үлүүлээ. Ниитын малажалые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ ябадалда ехэн үд амжалтанууд туйлагдаа. Мүнөө үедэ колхозууд ба совхозууд болбол сэрэгэй урда тээхи 1940 ондо орходоо бүри олон нитын ашаг шэмэтэ малнуудтай болоо.

1949 ондо колхозууд, МТС-үүд ба совхозууд газартаряалангай культурые дээшэлүүлхэ хэрэгтээ нилээд амжалтануудые туйлаа. 1949 оной эсэстэ 202,6 мянган колхозуудта ногоо таридаг политой севооборудууд байгуулагдаа, колхозуудта олон жэлэй ногоонуудые тарилга оло дахин ехэ болоо, сэбэр пар ба намарай пар хахалалга 1940 оной хэмжээе үлүүлээ.

1949 ондо машинно-тракторна станцинууд 1948 ондо орходоо колхозуудта 21 процент үлүү ехэ хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдые хэбэ. Хахалалгые, тарилгые механизацилгаар сэрэгэй урда тээхи хэмжээн үлүүбшэлэгдэһэн ба ороонһото культурануудые комбайнаар хуряалга сэрэгэй урда тээхи хэмжээндэ шахуу хүргэгдэһэн байна. Парые ба намарай парые предплужниттай тракторна плугуудаар хахалалта 1940 онтой сасуулбал 1949 ондо 5 дахин ехэ болоо.

1949 ондо колхозууд ба совхозууд болбол намарай культурануудай тарилгын түсэбые үлүүбшэлэн дүүргэһэн байна. 1949 ондо ургаса абахаар хахалагдаһан намарай партай жэшэбэл энэ жэлдэ таригдаха хабарай культурануудта зорюулан 8,3 миллион гектар үлүү ехэ намарай пар хахалагдаа.

СССР-эй европейскэ хубиин талын ба модото талын районуудай байгаалиие шэнэдхэн хубилгаха гэһэн Сталинска түсэб амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна. 1949 ондо колхозууд ба совхозууд модо һуулгаха түсэбөө хоёр дахин шахуу үлүүлэн дүүргэө.

Энээнтэй хамта хэдэн областьнуудай, хизаарнуудай ба республикануудай партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органууд 1949 ондо хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхын тула ба ороонһото ба техническэ культуранууддай, илангаяа шэниисээр ба хлопок үйлэдбэрилдэг уһалагдадаггүй районуудта хлопок эрхилэлгээр, мүн тэжээлэй база үргэдхэлгээр ба ниитын малажалда тэжээл нөөсэлгөөр бүтээгдэхэ түсэбүүдые бүхы колхозуудай, МТС-үүдэй ба совхозуудай дүүргэхын тула бии байһан арга боломжонуудые гүйсэд һайнаар ашаглаха ябадал хангаагүй. Олон областьнуудта ногоо таридаг полигой севооборудууд удаанаар бэелүүлэгдэнэ, хүдөө ажахын культурануудые өлдүүрилгын түрүү агротехникэ хүсэд һайнаар нэбтэрүүлэгдэнэгүй.

Хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар 1949 ондо туйлагдаһан амжалтанууд ба колхозуудта болон совхозуудта гүрэнэй зүгһөө үзүүлэгдэжэ байһан тон ехэ туһаламжа хадаа ургасые улам дээшэлүүлхэ ба хүдөө ажахын бүхы культурануудые илангаяа шэниисэ, хлопчатник, кок-сагыз, сахарна свёкло, лён, улһа, джут, кендырь, кенаф ба канатник үйлэдбэрилгые, мүн тэрэшэлэн сай ба цитрусовэ культуранудай үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ ба тэдэниие шэнэ шэнэ районуудта тарижа нэбтэрүүлхэ талаар 1950 ондо хүдөө ажахын урда табигдаад байһан зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхын тула бүхы арга боломжонуудые хангаа гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй ЦК тоолоно. Партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органууд болбол колхозуудтахи ажалай эмхидхэлые һайжаруулха, үйлэдбэриин сагүргэлжын бригадануудые бэхижүүлхэ, колхознигуудай ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ. хожомдожо ябаһан колхозууд, МТС-үүд, совхозуудай хүдэлмэриие һайжаруулха ябадалда анхаралаа улам ехээр хандуулха. тэдэнэй хүдэлмэридэнь шухала туһаламжа үзүүлхэ ба хүдөө ажахын бүхы культурануудай ургасые дээшэлүүлгын, малажалые али болохоор хүгжөөлгын үндэһэ һуури дээрэ 1950 ондо хүдөө ажахын артельнүүдые эмхидхэлэй — ажахын талаар саашадань бэхижүүлхэ ябадалда анхаралаа улам ехээр хандуулха ёһотой.

Мүнөө үедэ партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай, колхозууд, МТС-үүд ба совхозуудай шухалын шухала зорилгонь тарилгада бэлэдхэлые тон түргэн болзорто дүүргэхэ ба хүдөө ажахын бүхы культурануудай хабарай тарилгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ ябадал мүн болоно.

Хабарай тарилгада колхозууд, МТС-үүд ба совхозуудай бэлэдхэлэй ябаса тухай СССР-эй хүдөө ажахын Министерствын, СССР-эй совхозуудай Министерствын тоосоонуудые ба нютагай партийна ба советскэ органуудай мэдээсэлнүүдые хаража үзөөд, ССР Союзай Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй **тогтоохонь:**

I. Хабарай тарилгада колхозуудай бэлэдхэл тушаа

1. Мүнөө үедэ хабарай тарилгада бэлэдхэхэ талаар колхозуудта ехэхэн хүдэлмэри хэгдэжэ байна гэжэ тэмдэглэхэ. Олон колхозууд хабар тариха культурануудай шухала хэрэгтэй үрһэнүүдые гүйсэд хааһан ба сэбэрлэһэн байна, зэр зэмсэгүүдые заһабарилжа дүүргэө. мори унаа бэлэн болоо, нютагай үтэгжүүлгые суглуулха ба полидо гаргаха, минеральна үтэгжүүлгые асарха түсэб дүүргэгдөө, саһа тогтоолгые, мүн хабарай культуранудай тарилгада бэлэдхэхэ бусад хүдэлмэринүүдые амжалтатайгаар хэжэ дүүргэө.

Энэ жэлдэ хүдөө ажахые хүгжөөлгын түсэбүүдые районуудта хүргэхэ, районуудта —колхозуудта хүргэхэ хүдэлмэри олон областьнуудта, хизаарнуудта ба республикануудта саг болзор соогоо үнгэргэгдөө. Мүнөө үедэ колхозуудта үйлэдбэриин түсэбүүдые зохёохо ба бригадануудта болон малажалай фермэнүүдтэ үйлэдбэриин даалгабаринуудые тогтоохо хүдэлмэри дүүргэгдэжэ байна, 1950 ондо тарилгын бүхы талмайһаа хүдөө ажахын үндэр ургаса хуряаха агротехническэ ба өмхидхэлэй хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ талаар бригадануудта үгтэхэ даабаринууд зохёогдожо байна, тракторна бригадануудые хангаха ябадалые һайжаруулха, машинно-тракторна паркые үндэр бүтээсэтэйгээр ашаглалга хангаха условинуудые байгуулха хэмжээнүүд абтажа байна. Олон колхозууд ба бригаданууд хүдөө ажахын түрүүшүүлэй дүй дүршэлэй үндэһэ һуури дээрэ хүдөө ажахын культуранудай ургасын тогтоогдоһон түсэбүүдые үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн уялгануудые абана.

Тэрээнтэй хамта зарим областьнуудта, хизаарнуудта ба республикануудта, илангаяа Тамбовско, Курска, Орловско, Брянска, Молотовско областьнуудта ба Белорусска ССР-тэ партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органууд болбол хүдөө ажахые хүгжөөхэ 1950 оной түсэбүүдые колхозуудта хүргэхэ ябадалые удааруулаа, үйлэдбэриин түсэбүүдые, орошо-гаргашын сметэнүүдые зохёохо ба үйлэдбэриин даалгабаринуудые бригадануудта болон малажалай фермэнүүдтэ хүргэхэ хүдэлмэриие колхозуудта һулаар эмхидхэнэ.

Зарим областьнууд. хизаарнууд ба республиканууд болбол колхозууд дотор үйлэдбэриин саг үргэлжын бригадануудые бэхижүүлхэ ябадалда шухала анхарал табинагүй. Тус бригаданууд хадаа колхозуудта МТС-үүдэй томо машинна техникые ба артельнүүдэй өөһэдынь үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые эгээл ашаг ехэтэйгээр ашаглаха арга боломжо үгэдэг артельнэ ажалай өмхидхэлэй гол шухала формонь мүн.

2. Хүдөө ажахын хүдэлмэри түсэблэлгые ба колхозуудай хүдэлмэриин эмхидхэлые һайжаруулхын зорилгоор СССР-эй хүдөө ажахын Министерствые, областьнуудай, хизаарнуудай ба республикануудай партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органуудые уялгалха гэбэл:

а) агрономуудай, зоотехнигүүдэй ба хүдөө ажахын бусад специалистнарай хүсөөр үйлэдбэриин түсэбүүдые ба орошо-гаргашын сметэнүүдые зохёохо хүдэлмэриие тон түргэнөөр дүүргэхын тула колхозуудта шухала туһаламжа үзүүлхэ, энэ хэрэгтэ колхознигуудай өөһэдынь эдэбхитэйгээр хабаадаха ябадал хангаха. 1950 ондо хүдөө ажахын бүхы культуранудай үндэр ургаса хуряаха, ниитын малажалые хүгжөөхэ даалгабаринуудые дүүргэхэ, ногоо таридаг политой севооборудуудые ашаглаха, поли хамгаалха ой модонуудай тарилгын түсэбые дүүргэхэ, ниитын фонднуудые улам ехэдхэхэ ба колхозуудай хубаагдахагүй фонднуудые зүбөөр ашаглаха хэмжээ-ябуулгануудые колхоз бүриин условинуудта тааруулан үйлэдбэриин түсэбүүд дотор хараалха.

б) абтаһан севооборудуудта ба тэдэндэ ороһон түсэбүүдтэй зохилдуулан хүдөө ажахын культуранудые тарилгые колхоз бүридэ зүбөөр хубаарилан табиха ябадал хангаха. Севооборудуудай полинуудта тарилгые хубаарилхадаа зарим культуранудые жэжэхэн участогуудта бутарган тараахагүй, юуб гэбэл энэ хадаа тракторнуудые ба хүдөө ажахын машинанудые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха ябадалда һаад ушаруулха байна.

в) тэжээлэй газар багатай колхозуудта зунай үедэ ногоон конвейерые ашаглан, малые байлгажа ба нүүлгэжэ харууһалха ябадал үргэнөөр хэрэглэхэ талаар бэлэдхэлэй хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлгэ хангаха;

г) гээгдэжэ ябаһан колхозуудые өмхидхэлэй-ажахын талаар бэхижүүлхэ болон хабарай тарилгые бэлэдхэхэ ба үнгэргэхэ ябадалдань тэдэндэ саг болзортонь туһаламжа үзүүлхэ хэмжээ-ябуулгануудые хараалан зохёолгодо онсо анхарал хандуулха;

д) колхозуудта ажалай өмхидхэлэй гол формонь болохо газартаряалангай ба тэжээл бэлэдхэлэй үйлэдбэриин саг үргэлжын бригаданудые улам саашадань бэхижүүлхэ тушаа хэмжээнүүдые абаха.

Хабарай полевой хүдэлмэринүүдэй эхилтэр доошолуулагдаһан хуушарһан нормонуудые дахин хаража үзэхэ ба түрүү колхознигуудай туйлаһан ажалай бүтээсын хэмжээе хараадаа абажа шэнэ нормонуудые тогтоохые колхозуудта дурадхаха.

3. Партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай, хлопок таридаг районуудай колхозууд МТС-үүд ба совхозуудай гол шухала зорилгонь гэхэдэ, тарилгын талмайнуудые үргэдхэхэ ба хлопчатнигай ургасые улам дээшэлүүлхэ гэһэн правительствын даалгабаринуудые өрхэбэшэ дүүргэхэ ябадал мүн гэжэ тоолоод, хлопчатник тарилгада бэлэдхэлые тон түргөөр дүүргэхэ нэмэлтэ хэмжээнүүдые абаха, уһалууриин ба мелиоративна сетиие саг болзортонь сэбэрлэхэ ябадал хангаха, гидротехническэ барилгануудые заһабарилха, гидропостнуудые заһабарилха ба бариха, эртэ хабарай уһалуури хэхэ, үтэгжүүлгэ суглуулжа хүрьһэндэ хэхэ, тракторнуудые ба прицепной зэр зэмсэгүүдые заһабарилха, газар хахалха ба түсэблэхэ ябадал хангаха, ингэжэ 1950 ондо колхоз бүридэ агротехническэ богонихон, эрхим болзорто хлопчатник тарилгые үндэр шанартайгаар үнгэргэхэ гэжэ хлопок таридаг районуудай республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдые, облисполкомуудые, крайисполкомуудые ба райисполкомуудые, союзна республикануудай компартинуудай ЦК-е, партиин обкомууд, крайкомууд ба райкомуудые уялгалха.

Үрһэ бэлэдхэлгэ

4. Ороной колхозууд болбол үнгэрһэн жэлдэ орходоо эчэ жэлдэ ороонһото, техническэ, тоһото культуранудаар, хартаабхаар, мүн тэрэшэлэн олон жэлэй ба нэгэ жэлэй ногоонуудай үрһөөр нилээд һайнаар хангагданхай гэжэ тоолохо. Мүнөө үедэ колхозууд болбол үнгэрһэн жэлэйхидэ орходоо хабарай ороонһото культуранудай үрһые 11 процентээр үлүүбшэлэн хаагаа, тэрэ тоодо эдеэ хоолой эгээл шухала культура болохо шэнинсын үрһые 16 процент, лён-долгунецын үрһые 33 процент, улһанай —31 процент, хартаабхын — 11 процент, олон жэлэй ногоонуудай үрһые 13 процент, нэгэ жэлэй ногоонуудай үрһые 58 процент үлүүбшэлэн хаагаа.

Колхозуудые хабар таридаг ороонһото культуранудай үрһөөр хангаха хүдэлмэри Украинска ССР-тэ, Молдавска ССР-тэ, Белорусска ССР-тэ, Карело-Финскэ ССР-тэ, Латвийска ССР-тэ, Литовско ССР-тэ, Эстонско ССР-тэ, Грузинска ССР-тэ, Киргизскэ ССР-тэ, Туркменскэ ССР-тэ, Дагестанска АССР-тэ. Кабардинска АССР-тэ, Северо-Осетинскэ АССР-тэ, Краснодарска, Алтайска ба Приморско хизаарнуудта, Крымскэ, Молотовско, Свердловско, Великолукска, Владимирска, Ивановска, Калининска, Костромской, Московско, Ярославска, Архангельска, Вологодско, Ленинградска, Иркутска, Псковско. Новосибирскэ ба бусад хэдэн областьнуудта амжалтатайгаар ябуулагдажа байна.

Хабарай тарилгын тогтоогдоһон түсэбые дүүргэхын тула ороонһото культуранудай үрһэ хааха хүдэлмэри Курска, Воронежско, Рязанска, Тульска, Калужска, Смоленскэ, Горьковско, Орловско, Ростовско, Кировскэ, Курганска, Чкаловска, Омско, Тюменскэ областьнуудта, Ставропольско ба Красноярска хизаарнуудта хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Дурсагдаһан областьнуудай ба хизаарнуудай партийна, советскэ болон хүдөө ажахын органууд хабарай тарилгын үрһэ хааха ябадалые шангадхахын тула шухала хэмжээнүүдые абанагүй, шухалын шухала энэ хүдэлмэри үнгэргэлгэдэ һүүлшын үедэ анхаралаа һуларуулаа.

Мүнөө үедэ хабар таридаг культуранудай ба ногоонуудай үрһые сэбэрлэхэ ба тарилгын кондицида хүргэхэ хүдэлмэри колхозуудта дүүргэгдэжэ байна. Үрһэнэй тарилгын шанарые хаа хаанагүй шалгажа байна. Олон колхозуудта энэ хүдэлмэри дүүргэгдэһэн гү, али дүүргэгдэхэнь дутэлөөд байна. Энээнтэй хамта хэдэн областьнуудта, хизаарнуудта ба республикануудта үрһэ сэбэрлэлгэ ба шалгалта хангалтагүйгөөр эмхидхэгдээ. Энээнэй эсэстэ ехэхэн хэмжээнэй үрһэн хабарай тарилгада үшөө бэлэдхэгдээгүй байһаар. Энэ жэлдэ колхозууд хабар таридаг ороонһото культуранудай сортовой үрһые үнгэрһэн жэлдэ орходоо 25 процент үлүү ехээр хаабашье, хабарай тарилгын түсэбые дүүргэхын тула сортовой үрһөөр хангагдаха ябадал үшөө хангалтагүй байһаар. Олохон областьнуудай, хизаарнуудай ба республикануудай колхозууд үрһэнэй участогууд дээрэ өөрынгөө сортовой үрһэ ургуулха ябадалда шухала анхарал хандуулаагүй ба өсэстээ гүйсэд хэрэгтэй хэмжээнэй сортовой үрһөөр өөрыгөө хангаагүй. Татарска АССР-эй, Курска, Куйбышевска Пензенскэ, Саратовска, Сталинградска, Чкаловска, Ульяновска, Кировскэ, Брянска, Рязанска, Новгородско, Псковско, Амурска ба Читинскэ областьнуудай ба Белорусска ССР-эй колхозууд сортовой үрһөөр илангаяа муугаар хангагданхай.

Сортовой үрһөөр дутагдалаа хүсөөхынь тула колхозуудта гүрэнэй ресурсануудһаа шухала хэмжээнэй сортовой үрһэн юрын үрһөөр андалдан үгтэжэ байна. Зүгөөр юрын үрһые сортовой үрһөөр һэлгэлгэ хэдэн областьнуудта, хизаарнуудта ба республиканудта хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй. Нютагай партийна. советскэ ба хүдөө ажахын органууд үрһые саг болзортонь һэлгэхэ шухала хэмжээнүүдые абанагүй. энэ хүдэлмэриие хожом хэхэ гээд хойшолуулжа, ехэхэн алдуу гаргана.

Энэ жэлдэ колхозууд ногоо таридаг политой севооборудуудые ашаглаха талаар ехэ хүдэлмэри хэхэ, олон жэлэй ногоонуудай тарилгые нилээд үргэдхэхэ ба үбһэнэй ургасые ба ногоонуудай үрһые дээшэлүүлхэ байна. Олон жэлэй ногоонуудай үрһэн үнгэрһэн жэлэйхидэ орходоо энэ жэлэй хабарай тарилгада улам ехээр хаагдаа. Энээнтэй хамта Курска, Рязанска, Воронежско, Тамбовско, Ульяновска, Курганска областьнуудай, Ставропольско, Красноярска хизаарнуудай, Азербайджанска ССР-эй ба Таджикска ССР-эй колхозууд 1950 оной тарилгын түсэбые дүүргэхын тула олон жэлэй ногоонуудай хүсэд хэрэгтэй хэмжээнэй үрһөөр өөһэдыгөө хангаагүй. Узбекскэ ССР-эй. Киргизскэ ССР-эй, Белорусска ССР-эй, Кировскэ, Молотовско, Челябинска. Великолукска, Калининска, Калужска, Смоленскэ, Ярославска, Новгородско ба Псковско областьнуудай хэдэн колхозууд үрһэнэй ногоо сохижо абаха ба олон жэлэй ногоонуудай үрһые буурсагһаань сэбэрлэхэ хүдэлмэреэ үшөө мүнөө хүрэтэр дүүргээгүй.

Лён таридаг ба улһа таридаг колхозууд энэ жэлдэ лён-долгунецын ба улһанай үрһые үнгэрһэн жэлдэ орходоо нилээд ехээр хаагаа. Зүгөөр хэдэн областьнуудта, хизаарнуудта ба республикануудта партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органуудай зүгһөө бүхы колхозуудта лён-долгунецын ба улһанай культуранудые тариха түсэб дүүргэхын тула эдэ культуранудай шухала хэмжээнэй үрһөөр хангаха тушаа шухала анхарал оролдолго гаргагданагүй.

5. Хабарай тарилга хэхын тулада хүдөө ажахын бүхы культуранудай өөһэдын үрһөөр колхозуудые хангахын зорилгоор СССР-эй хүдөө ажахын Министерствые, республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдые, облисполкомуудые ба крайисполкомуудые, союзна республикануудай компартинуудай ЦК, партиин обкомуудые ба крайкомуудые уялгалха гэбэл:

а) хабарай тарилгын гүрэнэй түсэбые дүүргэхын тула гүйсэд хэрэгтэй хэмжээнэй хүдөө ажахын бүхы культуранудай өөрын үрһөөр колхозуудые хангаха тушаа нэмэлтэ хэмжээнүүдые абаха. Үрһэнэй фонддо хаагдаһан үрһэнэй бүрин бүтэн байхын хойноһоо хиналта хангаха;

б) культура бүхэнөөр районированна сортнуудай сортовой үрһөөр ямар хангагдаһаниие район бүридэ, район дотор колхоз бүридэ шалгаха ба хабарай тарилгын гүрэнэй түсэбые дүүргэхын тула сортовой үрһөөр бүхы колхозуудые гүйсэд хангаха туш[...] шухала хэмжээнүүдые абаха, [...] зорилгоор колхоз хоорондо сор[...]вой үрһэ һэлгэхэ ябадалые, [...] тэрэшэлэн колхозуудай юрын [...] кондиционнобэшэ үрһөөр сорто[...] үрһые гүрэнэй ресурснуудһаа [...] далдажа абаха ябадал өмхидх[...]

в) колхозуудта үрһэ сэбэрл[...] шалгаха ба тэрээниие тарил[...] кондицида хүргэхэ хүдэлмэри т[...] түргөөр дүүргэхэ тушаа хэмж[...]нүүдые абаха, колхозуудтахи [...] һэ сэбэрлэхын тула МТС-үүд [...] бусад организацинуудай оро[...] сэбэрлэдэг бүхы машинануу[...] гүйсэд ашаглаха, үрһэ хоро[...] угааха ба яровизацилха ябада[...] бэлэдхэхэ хүдэлмэри хэхэ, м[...] академик Лысенкын методэр [...] һые агаараар дулаасуулан шана[...] жуулха ябадал хаһа болзор соо[...] үргэнөөр эмхидхэхэ.

г) колхоз бүридэ севооборо[...] дойнь полинуудта үрһэнэй участ[...] гуудай талмайнуудые саг болзо[...] тонь таһалха ябадал хан[...] ха. 1950 ондо хүдөө ажахын бү[...] культуранудай хүсэд хэмжэ[...] үндэр шанартай үрһэ колхоз бү[...] нэй ургуулха ябадал хангал[...] тула үрһэнэй участогуудта селе[...] цонно ба нютагай эрхим сор[...] нуудай онсо илгагдамал сортово[...] үрһэнүүдые тариха ябадал өмхи[...] хэхэ.

Хүдөө ажахын зэмсэгүүдые ба мори унаае бэлэдхэ[...]

6. Хэдэн областьнуудта, хизаарнуудта ба республиканудта, илангаяа Кировскэ, Смоленскэ, Молотовско, Великолукска, Владимирска, Ивановска, Костромской, Горьковско, Вологодско, Калининска областьнуудта ба Чувашска АССР-тэ партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органууд хүдөө ажахын зэмсэгүүдые ба мори унаае хабарай полевой хүдэлмэридэ колхозуудта саг болзортонь бэлэдхэхэ ябадалда шухала анхаралаа хандуулнагүй гэжэ тэмдэглэхэ. Хүдэлмэриин моридые ба сарнуудые тушаахысаа хэрэглэдэг ябадал, хүдэлмэриин малые хангалтагүйгөөр харууһалдаг, байлгадаг ба полевой хүдэлмэридэ хангалтагүйгөөр бэлэдхэдэг ябадал олон колхозуудта бии байна.

Центросоюз ба нютагай советскэ органууд колхозуудые металлаар ба заһабарилгын материалнуудаар саг болзортонь болон таһалгаряагүйгөөр хангаха ябадал эмхидхээгүй. Промышленна зарим предприятинууд мори унаагай ба хүдөө ажахын гар зэмсэгүүдэй запас[...]частьнуудые хангалтагүйгөөр [...] гаэнэ.

7. Колхозуудай хүдөө ажах[...] зэмсэгые хабарай полевой хүд[...] мэринүүдтэ эгээл дутын сагта [...]лэдхэжэ дүүргэхэ хэмжээнүү[...] абаха, хабарай тарилгын [...] хүдэлмэриин малда шухала хэр[...]тэй хэмжээгээр бүдүүн ба конц[...]трированнэ тэжээл бүхы колхозу[...]та илгажа хадагалха ябадал [...]гаха, полевой хүдэлмэринүү[...] эхилтэр мори ба сарнуудые [...]руулха болон һайнаар тэжэ[...] мүн хомут тоног ба транспор[...] хэрэгсэлнүүдые гүйсэд бэлэн б[...]гохо.

8. Колхозуудта худалдахын [...]ла металл, кузнецын нүүрһэ [...] модоматериалнуудые областьну[...]та, хизаарнуудта ба республи[...]нуудта асарха ябадал шангал[...]хые Центросоюз, СССР-эй мета[...]лургическа промышленности[...] Министерствые, нүүрһэнэй п[...]мышленностиин Министерствые [...]ой модоной ба саарһанай п[...]мышленностиин Министерст[...] уялгалха.

Агротехническэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлгэ

9. Олон областьнуудта, хизаарнуудта ба республиканудта үбэлэй үеын туршада саһа тогтоохо, наг шэбхэ зөөхэ ба хүдөө ажахын культуранудай ургасые дээшэлүүлхэдэ шухала удхашанартай агротехническэ бусад хэмжээ-ябуулгануудай талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэбэ гэжэ тэмдэглэхэ. 1950 оной мартын 1 болотор колхозууд хадаа 24 миллион гаран гектар талмайда саһа тогтоохо хүдэлмэри бэелүүлээ. Энэ хүдэлмэри болбол Ростовско ба Чкаловска областьнуудай, Казахска ССР-эй, Татарска ба Башкирска АССР-эй колхозуудта улам амжалтатайгаар үнгэргэгдөө. Саһа тогтоохо хүдэлмэри Сталинградска, Ульяновска, Куйбышевска, Тамбовско, Воронежско, Новосибирскэ областьнуудай ба Красноярска хизаарай колхозуудта хангалтагүйгөөр үнгэргэгдэбэ.

Хэдэн областьнуудай, хизаарнуудай ба республикануудай партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органууд полинуудта наг шэбхэ ба нютагай бусад үтэгжүүлгэнүүдые колхозуудай гаргаха хүдэлмэриие эмхидхэхэ ябадалда шухала анхаралаа хандуулнагүй. Полинуудта наг шэбхэ гаргаха ябадал Рязанска, Калужска, Горьковско, Воронежско, Ростовско, Великолукска, Омско, Тюменскэ, Сталинградска, Ивановска областьнуудай, Алтайска хизаарай, Удмуртска АССР-эй ба Белорусска ССР-эй колхозуудта муугаар эмхидхэгдэнхэй. Харабэшэ хүрьһэтэ зонын колхозуудта үтэгжүүлгэдэ хэрэглэхэ торф ба кислэ хүрьһые известково болбосоруулхын тула известко бэлэдхэхэ хүдэлмэри һулаар ябуулагдана.

1950 ондо сэрэгэй урда тээхи 1940 онтой сасуулбал хүдөө ажахы болбол 73 процент ехэ, 1949 ондо орходоо 24 процент ехэ минеральна үтэгжүүлгэ абаха байна. Гэхэ зуура сельхозснабай складуудһаа минеральна үтэгжүүлгые колхозуудай абаашаха ябадал хэдэн областьнуудта хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй. Курска, Калин[...]ска, Костромской, Смолен[...] Горьковско, Молотовско ба Калу[...]ска областьнуудай, Алтайска [...]заарай ба Белорусска ССР-эй ко[...]хозууд минеральна үтэгжүүл[...] удаанаар абаашана. Энээнэй эсэ[...] дурсагдаһан областьнуудай се[...] хозснабай складуудта намар[...] тарилгада хабарай үедэ нэм[...] тэжээл үгэхын ба хабарай куль[...]рануудта ашаглахын тула хэр[...]тэй ехэхэн тооной минерал[...] үтэгжүүлгэ мүнөө үедэ сугла[...] хэбтэжэ байна.

10. СССР-эй хүдөө ажахын М[...]нистерствые, республикану[...] Министрнүүдэй Соведүүдые, обл[...]полкомуудые ба крайисполкому[...]дые, союзна республикануу[...] компартинуудай ЦК, партиин о[...]комуудые ба крайкомуудые у[...]галха гэбэл:

а) хүрьһэн соо шииг нойто с[...]луулха, колхозуудай полинуу[...] уһа тогтоохо, полинуудта наг ш[...]хэ, торф тээжэ гаргаха ба се[...] хозснабай складуудһаа минерал[...]на үтэгжүүлгэ абаашаха хүдэл[...] үнгэргэхэ ябадал хангаха.

б) намарай таряануудай тар[...]гада нютагай ба минеральна ү[...]жүүлгээр үргэн хэмжээгээр нэм[...]тэ тэжээл үгэхэ, мүн тэрэша[...] хабарай үедэ тэрэнээ саг болз[...]тонь борнойлхо ябадал ханга[...] намарай культуранудай хой[...]һоо, кон-сагызай хоёр жэлэй [...] намарай тарилгын хойноһоо [...] рууһалха хэмжээ-ябуулгануу[...] саг болзор соонь бэлэдхэлгэ [...] бэелүүлгэ эмхидхэхэ;

в) үрһэ яровизацилгые, зал[...] культуранудай хэрээһэлүүлжэ [...] нарихан рядтайгаар тариһан [...]рилгые, кукурузын ба наран с[...]гэй тэбхэр дурбэлжэн-гнезд[...] ёһоор тариһан тарилгые. кок[...]гызые үргэн полосно аргаар т[...]һан тарилгые гречихэ ба про[...] үргэн рядтайгаар тариһан т[...]гые ба хүдөө ажахын куль[...]нуудые дээшэлүүлхэ агроте[...]ческэ бусад аргануудые үргэ[...] хэрэглэхэ хэмжээнүүдые абаха[...]

(Үргэлжэлэлынь 1-дэхи нюур[...]

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН“
2. 1950 оной мартын 19.

ССР Союзай Министрнүүдэй Совѐтэ ба ВКП(б)-гэй ЦК-дэ

ХАБАРАЙ ТАРИЛГАДА КОЛХОЗУУДАЙ, МТС-үүдэй БА СОВХОЗУУДАЙ БЭЛЭДХЭЛЭЙ ЯБАСА ТУХАЙ

(Үргэлжэлэл)

Кадрнуудые бэлэдхэлгэ

...Мүнөө үедэ колхозуудай хү...радхы кадрнуудай гүрэнэй ...жэлэй һургуулинуудта ба ...уудай түрүүлэгшэчэрые бэ... ...ургаан һарын курсануудта ...мянга гаран хүнүүд һуража ...гэжэ тэмдэглэхэ. Энээнһээ ...хабарай тарилгын эхин баг... ...дүршэлөө дээшэлүүлхэ һа...курсануудта колхозуудай 70 ...мянган түрүүлэгшэд һургаг... байна. Колхозуудта хэдэн ...мянган агротехническэ ...гууд хүдэлмэрилнэ. Районно ...нуудта, МТС-үүдтэ, хүдөө ...н научна, туршалгын эмхи ...нуудай ба һургуулинуудай ...богонихон болзорой курса... ба семинарнууд үнгэргэгдэнэ. ...колхознигууд байгаалиие ...байгуулха Сталинска тү... шудална, газартаряалангай ...польно системын үндэһэ һуу... шудална, ороohото, техничес... тэжээлэй культурануудые ...оруулха талаар өөһэдынгөө ...дээшэлүүлнэ.

...Азиин республиканuудта, ...-эй европейскэ хубиин губи ...ба модото талын райо... ...областьнуудта уһанай ажа... ...модо тарихa хүдэлмэриин ...уд олоор бэлэдхэгдэжэ бай... Воронежско, Тамбовско, Кур... ...Орловско областьнуудай ...уудта 5 мянга шахуу десят... — мелиораторнууд, насос... ...овконуудай машинистнууд, ...мастернууд, уһалагдажа ...участогуудай бригадирнууд ...гаран мянган колхознигууд... ...шад бэлэдхэгдээ.

...тэй хамта ниитэ дүй дүр... ...кадрнуудые бэлэдхэлгэ ба ...нигуудые һургалга хэдэн ...нуудта,-хизаарнуудта ба ...ликануудта хангалтагүйгөөр ...гдэнхэй. Кок-сагыз үйлэд... ...колхознигуудые бэлэдхэл... ...ска ба Горьковско об... ...удта, уһалагдадаггүй хлоп... ...агротехникын бригадирнуудые бэлэдхэлгэ Дагестанска АССР-тэ, Ставропольско ба Краснодарска хизаарнуудта муугаар үнгэргэгдэжэ байна. Ниитэ дүй дүршэлэй мелиоративна кадрнуудые бэлэдхэхэ курсануудта һуралгшадые абаха ябадал Украинска ССР-тэ, Мордовско АССР-тэ, Ульяновска ба Ростовско областьнуудта хангалтагүйгөөр үнгэргэгдэжэ байна.

12. Колхознигуудай ниитэ агротехническэ һуралсалда кино, радио ба периодическа хэблэл ашаглан, колхознигуудай агротехническэ һуралсалай ба ниитэ дүй дүршэлэй кадрнуудые бэлэдхэлэй хэрэгые һайжаруулха, заняти үнгэргэлгэдэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые научна ба педагогическа хүдэлмэрилэгшэдые, мүн тэрэшэлэн колхозно үйлэдбэриин мастернуудые үргэнөөр хабаадуулха гэжэ СССР-эй хүдөө ажахын Министерствые, нютагай партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органуудые уялгалха. Колхознигуудай ниитэ агротехническэ һуралсалые үнгэргэлгэ хадаа хүдөө ажахын бүхы культурануудай ургасые али болохоор дээшэлүүлхэ зорилгодо хүсэд хандуулагданхай байха ёһотой.

13. Хабарай тарилгада колхозуудай бэлэдхэлдэ бии байһан дутуу дунданuудые саг дарыдань зайлуулхын зорилгоор, хабарай тарилгада бэлэн байһанаа колхозуудай хоорондоо али болохоор шалгалсаха ябадал эмхидхэхые, шалгалтын дүнгүүдые колхознигуудай хамтын суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэхые ба элирүүлэгдэһэн дутуу дунданuудые шууд түргэнөөр зайлуулха болото хэмжээнүүдые абахые республиканuудай Министрнүүдэй Совѐдүүдые, облисполкомуудые, крайисполкомуудые ба райисполкомуудые, союзна республиканuудай компартинуудай ЦК, партиин обкомуудые, крайкомуудые ба райкомуудые уялгалха.

II. Хабарай тарилгада МТС-үүдэй бэлэдхэл тушаа

...нгэрэгшэ жэлэй турша соо ...удай тоонь олошороо, ...техническэ зэбсэглэл дээ... ...лоо гэжэ тэмдэглэхэ. 1950 ...хабар хүрэтэр МТС-үүдтэхи ...рнуудай тоонь, 15 хүсэтэй... ...болоходо, 1949 оной хабарай ...байһанһаа 22 процентээр, ...ла плугууд ба сеялкэнүүд ...процентээр, культиваторнууд ...процентээр олон болохо. Ма... ...-тракторна станцинууд энэ ...олон тоото дизельнэ трак... ...даар ба хүрьһэ элдүүрилхэ, ...онһожоруулагдаһан ба та... ...хэхэ шэнэ конструкциин ма... ...удаар хангагдаха байна. ...тэй дашарамдуулан, хүдөө ...хүдэлмэринүүдые механи... ...хэмжээн 1950 ондо ни... ...шэлхэ ба ургаса улам ехэ... ...хүдөө ажахые хүгжөөхэ, ...нуудые эмхидхэлэй-ажахын ...нь бэхижүүлхэ хэрэгтэ ма... ...тракторна станцинуудай ...бүри ехээр ургаха болоно. ...он дотор колхозуудта ...хэхэ тракторна хүдэл... ...удай хэмжээн, 1949 онойхи... ...бэл, 17 процентээр ехэ ...колхозуудтахи бүхы ха... ...85—90 процентнь, та... ...61 процентнь МТС-үүдэй ...нуудаар бүтээгдэхэ юм. ...даа колхозуудта мүнөө жэ... ...хабарай тарилгые, тэрэшэлэн ...ажахын гол бүхы хүдэлмэ... ...бүри богони, агротехни... ...охим болзорнуудта дүүргэхэ ...олгоно.

...рай тарилгада бэлэдхэлые ...МТС-үүд амжалтатайгаар ... 1950 оной мартын 10-най ...даар, МТС-үүдтэ нёдондо ...лээ 40 мянган трактор... ...34 мянган плугууд, 30 мян... ...лкэнүүд ба 24 мянган куль... ...рнууд үлүү олон заһабари... ...Грозненско ба Московско ...нуудай, Казахска ССР-эй ...Киргизскэ ССР-эй МТС-үүд ...нуудай ба хүдөө ажахын ...нуудай заһабариие энэ ...бүри эмхидэлтэйгээр ябуул... ...на.

...Калининска, Костром... ...Вологодско, Новгородско, ...о, Кировскэ, Молотовско ...лябинска областьнуудай, ...ска АССР эй, Удмуртска ...ба Туркменскэ ССР-эй ...машинно-тракторна пар... ...хабарай полевой хүдэл... ...дэ бэлэдхэхэ талаар гээг... ...на. Эдэ ба бусад хэдэн областьнууд болон республиканuудтахи заһабарилгын удаан темп юун дээрэһээ тохёолдооб гэхэдэ, партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органуудынь машинно-тракторна паркые хабарай полевой хүдэлмэринүүдтэ хаһа саг соонь бэлэдхэхэ хэрэгтэ зохихо анхарал табяагүй, мүн тракторнуудые ба хүдөө ажахын машинануудые заһабарилгадахи хожомдолгые усадхахын тула зохихо хэмжээ абаагүй байха юм.

СССР-эй хүдөө ажахын Министерство, хэдэ хэдэн областьнууд, хизаарнууд ба республиканuудай партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органууд заһабарилгын шанарта хиналта һулаар хэнэ. Энээнһээ шалтагаалан, тракторнууд ба хүдөө ажахын машинануудые шанар муутайгаар заһабарилһан баримтанууд бии байгаа. Свердловскэ, Челябинска, Молотовско, Кировскэ ба Ульяновска областьнуудай МТС-үүдтэ шалгалта хэхэдэ, муу шанартайгаар заһабарилагдаһан нилээд олон тракторнууд элирүүлэгдээ. Олон МТС-үүдтэхи заһабарилгаһаа гаргагдаһан тракторнуудынь полевой хүдэлмэриин үедэ тракторнуудта техническэ харууһа хангаха шухала зэр зэмсэгүүдээр бүридүүлэгдэдэггүй байна.

Хүдөө ажахые зарим запасной частьнуудаар хангаха тухай Правительствын даалгабариие транспортна машина бүтээлгын Министерство, автомобильна ба тракторна промышленностиин Министерство хангалтагүйгөөр дүүргэнэ. Ю—80 гэжэ хүсэтэ гусеничнэ тракторнуудта запасной частьнуудые шухала хэмжээтэйгээр үйлэдбэрилхэ хүдэлмэриие транспортна машина бүтээлгын Министерство мүнөө хүрэтэр эмхидхээдүй. Автомобильна ба тракторна промышленностиин Министерствын олон предприятинууд КД—35 гэжэ гусеничнэ тракторнуудта запасной частьнуудые, СТЗ-НАТИ тракторнуудта подшипнигуудые, зарим детальнуудые, хангалтагүйгөөр үгэнэ, тэрэшэлэн МТС-үүдтэ КД-35 ба ДТ-54 гэжэ тракторнуудые үгэхэ түсэбүүдээ дүүргэнэгүй.

Хүдөө ажахын машина бүтээлгын Министерствын заводууд хүдөө ажахыда плугуудые, сеялкэнүүдые, культиваторнуудые, лущильнигуудые, борнойнуудые, предплужнигуудые ба хүдөө ажахын бусад машинанууд болон зэбсэгүүдые дутуу үгэнэ.

Хэдэ хэдэн областьнуудай, хизаарнуудай ба республиканuудай партийна ба советскэ органууд хүдөө ажахын машинануудые, запасной частьнуудые, тракторнуудта болон хүдөө ажахын машинануудта запасной частьнууд, подшипнигуудые бүтээлгэ тушаа анхаралаа һуларуулһан, тэдэниие үйлэдбэрилхэ ба хүдөө ажахыда үгэхэ гэжэ тогтоогдоһон түсэбүүдээ заатагүй дүүргэхыень предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдһээ эридэггүй байна.

Хабарай тарилгые хангахын тула нефтепродуктнуудай шухала запасуудые МТС-үүдтэ бии болгохо хүдэлмэриин ниитэ дээрээ хангалтатайгаар ябуулагдажа байхатай хамта, зарим областьнууд, хизаарнууд ба республиканuуд дотор энэ хэрэгтэ зохихо анхарал табигданагүй, тиигээд олохон МТС-үүд нефтебазануудтаа горючи хангалтагүйгөөр зөөнэ. Ороной урда районуудай, илангаяа Дагестанска АССР-эй, Ростовско областиин ба Ставропольско хизаарай МТС-үүдтэ нёдондо жэлэйхиһээ бага горючи зөөгдэһэн байна.

Тэрэшэлэн Алтайска хизаарай, Куйбышевска, Тамбовско, Курганска, Челябинска, Омско, Ульяновска ба Саратовска областьнуудай, Башкирска АССР-эй, Татарска АССР-эй МТС-үүдтэ горючи зөөжэ абалгань муугаар ябуулагдана.

Горючиин ба тоһоной запасуудые бии болголгоор хожомдохо гээшэ хабарай полевой хүдэлмэринүүдэй халуун хаһа соо нефтепродукт зөөлгэһөө дулдыданги байдалда МТС-үүдые оруулжа болохо байһан ушарые дурсагдаһан областьнуудай, хизаарнуудай ба республиканuудай партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органууд хараадаа абадаггүй, тэрэшэлэн МТС-үүдтэ нефтепродуктнуудые зөөлгэ түргэдхэхын тула шухала хэмжээнүүдые бэелүүлдэггүй байна.

Хэдэ хэдэн областьнууд, хизаарнууд ба республиканuудтахи промышленна предприятинуудай ба бусад организацинуудай сүлөө байһан нефтетарынь хабарай полевой хүдэлмэридэ хэрэгтэй нефтепродуктнуудай запасуудые хадагалхын тулада дутамагаар хэрэглэгдэнэ.

Нефтяной промышленностиин Министерство ба зам харилсаанай Министерство хадаа юулэлгын тус тус пунктнуудта горючи зөөлгэ тушаа тогтоогдоһон түсэбүүдые дүүргэхэ ябадал ханганагүй.

МТС-үүдтэхи нефть зөөхэ амһартанууд ба заправка хэхэ зэмсэг хэрэгсэлнүүд зарим областьнуудта ба республиканuудта удаан заһабарилагдана. Энэ хүдэлмэри Челябинска, Курганска, Тамбовско ба Ульяновска областьнуудай, Татарска АССР-эй ба Удмуртска АССР-эй МТС-үүдтэ муугаар эмхидхэгдэнхэй.

Мүнөө үедэ областьнууд хизаарнууд ба республиканuуд дотор трактористнууд ба тракторна бригаданuудай бригадирнуудые, мүн хүдөө ажахы механизацилха ондоошье кадрнуудые бэлэдхэхэ ба һэльбэн бэлэдхэхэ ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа байна. Механизациин һургуулинуудта, МТС-үүдтэхи курсануудта 426 мянган трактористнууд, тракторна бригаданuудай бригадирнууд, шоферноуд ба механигууд һурана, энэнь нёдондо һурагшадай тооһоо 87 мянган хүнүүдээр үлүү байна.

Хүдөө ажахые механизацилха кадрнууд Воронежско, Смоленскэ, Ленинградска, Курганска, Челябинска областьнуудта, Белорусска ССР-тэ, Азербайджанска ССР-тэ ба Армянска ССР-тэ амжалтатайгаар бэлэдхэгдэнэ.

Тракористнуудые ба тракторна бригаданuудай бригадирнуудые бэлэдхэхэ ба һэльбэн бэлэдхэхэ хүдэлмэри Саратовска, Сталинградска, Ростовско, Костромской, Вологодско, Амурска областьнуудта ба Казахска ССР-тэ һулаар эмхидхэгдэнхэй.

Эстонско ССР-тэ, Марийска АССР-тэ, Дагестанска АССР-тэ, Новгородско, Иркутска областьнуудта трактористнуудые ба тракторна бригаданuудай бригадирнуудые бэлэдхэхэ, һэльбэн бэлэдхэхэ хүдэлмэри болошогүйгөөр хожомдожо байна.

Хэдэ хэдэн областьнууд, хизаарнууд ба республиканuудай партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органуудай хүтэлбэрилэгшэд хадаа колхозуудтай МТС-үүдэй договорнуудые баталалгын болошогүйгөөр һаатуулагдан, договорнуудынь олон ушарта хабарай полевой хүдэлмэринүүдэй эхилһэн хойно, хамтын суглаанууд дээрэ хэлсэгдэнгүйгөөр ба колхознигуудай эдэбхитэй хабаадалгагүйгөөр хэгдэдэг байһан үнгэрэгшэ жэлнүүдэй алдууе дабтана. Зарим областьнууд, хизаарнууд ба республиканuудта договорнуудые баталхадаа ехэ дутуунууд гаргагдана: агрономическа шухала хэмжээ-ябуулганууд, үрһэнэй ногоонуудые комбайнуудаар хуряаха, тэжээлнүүдые силослохо хүдэлмэринүүд, тэрэшэлэн техническэ культурануудай тарилгые механизацилхада шухала хэмжээтэй хүдэлмэринүүд хараалагданагүй.

15. Хабарай полевой хүдэлмэринүүдтэ МТС-үүдые бэлэдхэхэ хүдэлмэриие түргэнөөр дүүргэхэ зорилгоор, СССР-эй хүдөө ажахын Министерствые, республиканuудай Министрнүүдэй Совѐдүүдые, облисполкомууд ба крайисполкомуудые, союзна республиканuудай компартинуудай ЦК-нуудые, партиин обкомууд ба крайкомуудые уялгалха:

а) хабарай тарилгада зорюулан тракторнуудые ба хүдөө ажахын машинануудые заһабарилха ба бэлэдхэхэ хүдэлмэри хаһа саг соонь дүүргэхэ хэмжээнүүдые абаха, тиихэдээ хүсэтэ дизельнэ ба газогенераторна тракторнуудые, сеялкэнүүд ба культиваторнуудые заһабарилгада онсо анхарал табиха, бүхы тракторнуудай ба прицепной машинануудые үндэр дээдэ шанартайгаар заһабарилха ябадал хангаха;

б) Хабарай полевой хүдэлмэринүүдтэ ба пар хахалалгада хүсэд хүрэхэ хэмжээтэйгээр МТС бүхэндэ горючиин ба түрхихэ материалнуудай запасуудые хабарай полевой хүдэлмэриин эхилхэһээ урид 10 хоногһоо оройтуулангүй хангахаар бодомжолон, МТС-үүдтэ нефтепродуктнуудые зөөлгэ түргэдхэхэ. Промышленна предприятинуудай, ажахын, хулалдаа наймаанай ба бусад организацинуудай, сүлөө байһан бүхы стационарна ба нүүдэл нефтетарнуудые хабарай хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдтэ хэрэгтэй нефтепродуктнуудай запас хадагалхын тулада хэрэглэхэ;

Колхозуудтай машинно-тракторна, ой модо хамгаалгын, машинно-малажалай, сабшалангай-мелиоративна станцинуудай договор баталалгые ойрын сагта дүүргэхэ, тиихэдээ тус договорнуудые райисполкомуудта хаһа саг соо хаража үзэхэ ба регистрацида оруулха ябадал хангаха. Договорнуудые ба нэмэлтэ хэлсээнүүдые баталха үедөө, хүдөө ажахын элдэб хүдэлмэри бүтээлгын шанар ба болзорнууд тушаа МТС-үүдэй ба колхозуудай тус бүридөө даажа абаха уялгануудые зүбөөр тодорхойлолгодо онсо анхарал хандуулха. Договорнууд дотор тоогой ба шанарай показательнуудай хажуугаар, кок-сагыз, хлопчатник, свёкло ба бусад техническэ культуранuудые таридаг колхозуудтахи хүдөө ажахын гол хүдэлмэринүүдые механизацилха тушаа Правительствоор тогтоогдоһон хэмжээнэй хангагдахаар, тэрэшэлэн тэжээл хуряан абалгын, үрһэнэй зүйлнүүдые хурьялгын, ба сохижо абалгын, олонжэлэй ногоонуудай үрһэнүүдые буурсагһаань сэбэрлэлгын, ой модо тарилгын ба колхозуудай малажалай фермэнүүдтэхи хүндэ хүшэр хүдэлмэринүүдэй механизацилагдаха ябадал хараалагдаһан байхаар, бодожо, колхозуудтай станцинуудай баталһан договорнуудай шанар тушаа хиналтые шангадхаха;

в) хүдэлмэринүүдэй тодорхойлогдоһон болзорнууд ба шанарые колхоз бүхэндэ дүүргэхэ ябадал түйлахын тулада договорой уялгануудые дүүргэлгэдэ — хабарай полевой хүдэлмэринүүдэй эхинһээ хойшо машинно-тракторна, машинно-малажалай ба ой модо хамгаалха станцинуудай зүгһөө, мүн колхозуудай зүгһөө үдэр бүриин хиналта хангаха;

д) МТС-үүдэй 1950 оной үйлэдбэриин түсэбүүдые зохёохо, тэрэшэлэн тракторна бригаданuудта жэлэй даалгабаринуудые тогтоохо хүдэлмэри ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхэ. Тракторна бригаданuудта даалгабаринуудые үгэхэдөө хабарай, зунай ба зун-намарай үенүүдтэ хэхэ тракторна хүдэлмэринүүдэй хэмжээе тус бүридэнь тодорхойлхо, тэрэшэлэн тракторай хэхэ хүдэлмэриин показательнуудые үе үеэрнь, тракторист бүхэнэй халаанай ба сүүлхэ соо дунда жэшээгээр бүтээхэ нормонуудые хараалха. Хүдэлмэринүүдэй шанар, хүдөө ажахын культуранuудай ургаса тушаа даалгабариие. тэрэшэлэн МТС-эй тракторна бригадын бүтээһэн тракторна хүдэлмэринүүдэй түлөө колхоз бүхэнэй үгэхэ натуро-түлбэриин түсэбые тракторна бригада бүридэ хүргэхэ;

е) хүдөө ажахые механизацилха кадрнуудые бэлэдхэхэ ба һэльбэн бэлэдхэхэ хүдэлмэри шангадхаха, тиихэдээ тракторна бригаданuудай бригадирнуудые, трактористнуудые, учетчигууд-заправщигуудые, прицепщигүүд ба механигуудые МТС бүхэндэ бэлэдхэхэ ба һэльбэн бэлэдхэхэ түсэбүүдэй заабол дүүргэгдэхэ ябадал хангаха, гусеничнэ, дизельнэ ба газогенераторна тракторнуудай трактористнуудые бэлэдхэлгын шанарые һайжаруулха хэрэгтэ онсо анхарал табиха.

МТС-үүдэй тракторна бригаданuудые трактористнуудаар, прицепщигүүдээр, горючи зөөгшэдөөр, учетчигууд-заправщигуудаар ба бусад хангаха хүдэлмэрилэгшэдөөр бүридүүлгые ойрын сагта дүүргэхэ;

ж) тракторна бүхы бригаданuудые заправка хэхэ нососуудтай тэргэнүүдээр, заправка хэхэ зэр зэмсэгээр, тракторнуудта ба хүдөө ажахын машинануудта техническэ харууһа хэхэдэ шухала зэр зэмсэг ба запасной частьнуудаар хангаха. Полевой хүдэлмэриин үедэ тракторна агрегадуудые хангахын тула, заһабарилгын нүүдэл мастерскойнуудые полевой хүдэлмэриин эхилхэһээ урид зэр зэмсэгээр ба материалнуудаар бүридүүлхэ, тэрэшэлэн байрын вагонуудые бэлэдхэхэ:

з) МТС-үүдэй зүгһөө колхозуудые агрономическа заабаряар хангалга һайжаруулха хэмжээнүүдые абаха, ажалай эмхидхэл ба үйлэдбэрэ түсэблэхэ ябадал һайжаруулгадань, тэрэшэлэн, колхозуудай ниитын ажахые саашадань бэхижүүлхын тула материально-техническэ хэрэгсэлнүүдээ ашаглалгадань колхозуудта бүри ехээр туһалха;

и) хабарай тарилгын түрүүшын үдэрнүүдһээ хойшо, МТС-үүдэй ба колхозуудай дүүргэжэ байгаа полевой хүдэлмэринүүдэй шанарые шангаар хинан шалгаха ябадал хангаха.

16. Хабарай полевой хүдэлмэринүүдтэ МТС-үүдэй хаһа саг соо ба түгэс бэлэдхэл хангаха; машинно-тракторна паркые заһабарилгын шанарай түлөө станцинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгыень дээшэлүүлхэ зорилгоор, хабарай полевой хүдэлмэридэ машинно-тракторна, ой модо хамгаалгын, машинно-малажалай ба сабшалангай-мелиоративна станци бүхэнэй бэлэн бололгые хабарай полевой хүдэлмэриин эхилхэһээ урид 20 хоногһоо оройтуулангүй шалгахыень СССР-эй хүдөө ажахын Министерствые, партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органуудые уялгалха.

Хабарай полевой хүдэлмэридэ станцинуудай бэлэн бололгые сэгнэхэдээ, иимэ показательнуудые үндэһэ болгохо:

а) тракторнуудай, автомашинануудай, хүрьһэ элдүүрилгын, тарилгын, модо һуулгалгын, газар малталгын, сабшалангай-мелиоративна ба бусад хүдөө ажахын машинанууд ба зэбсэгүүдые заһабарилгын түсэбэй дүүргэлтые, тэрэшэлэн плугуудые заһабарилгын шанар ба предплужнигуудаар бүридүүлгые;

б) хабарай полевой хүдэлмэридэ ба пар хахалалгада хэрэгтэй горючияар, түрхихэ материалнуудаар хангагдаһые, тэрэшэлэн бүтэн стационарна ба нүүдэл нефтетараар ба заправка хэхэ зэр зэмсэгээр нефтебазануудай ба тракторна бригаданuудай хангагдаһые;

в) трактористнуудай, тракторна бригаданuудай бригадирнуудай, прицепщигүүдэй, учетчигууд-заправщигуудай, механигуудай, агрономуудай, агролесомелиораторнуудай ба гидротехнигүүдэй кадрнуудые бэлэдхэхэ ба һэльбэн бэлэдхэхэ түсэбэй дүүргэлтые;

г) заһабарилгын нүүдэл мастерскойнуудай бэлэдгэдһые ба полевой хүдэлмэринүүдэй үедэ тракторнуудта, хүдөө ажахын машинануудта техническэ харууһа хэхэдэ шухала зэр зэмсэгээр тракторна бригаданuудай хангагдаһые;

д) хүдөө ажахын хүдэлмэринүүд тушаа колхозуудтай машинно-тракторна, ой модо хамгаалгын, машинно-малажалай ба сабшалангай-мелиоративна станцинуудай договорнуудай баталагдаһые;

е) тракторна бригаданuудай бүридүүлэгдэһые, колхозуудта тэдэнэй бэхилэн эльгээгдэһые ба тракторна бригаданuудта зорюулан графигууд-маршрудуудай тогтоогдоһые;

ж) колхозуудые агротехническэ талаарнь хангаха түсэбүүдэй тодорхойлогдоһые, харьяата колхозуудтаа ногоо таридаг политой севооборотуудые нэбтэрүүлһэн ба бэелүүлһыень, поли хамгаалха модо тарилгын түсэбүүдые бэелүүлһыень.

Полевой хүдэлмэридэ машинно-тракторна, ой модо хамгаалгын, машинно-малажалай ба сабшалангай-мелиоративна станцинуудай бэлэн болоһые шалгаһан үрэ дүнгүүд тухайдаа акт бишэжэ, тэрээн дотороо полевой хүдэлмэридэ тус станцинуудай бэлэн бололгодонь сэгналтэ үгэхэ, бэлэдхэлдэхи дутуунуудые тэмдэглэхэ ба тэдэниие зайлуулха болзорнуудые тогтоохо.

Республиканuудай Министрнүүдэй Совѐдүүд ба облисполкомууд ба крайисполкомууд хадаа хабарай полевой хүдэлмэридэ бэлэдхэлгээр гээгдэжэ байһан районуудай машинно-тракторна станцинуудай директорнуудай ба райисполкомуудай түрүүлэгшэнэрэй тоосоото алидхэлнүүдые соносожо, элирүүлэгдэһэн дутуу дунданuудые хаһа саг соонь усадхаха шухала хэмжээнүүдые абаха ба полевой хүдэлмэридэ тус станцинуудай бэлэн бололгые дахинаа шалгаха болзорнуудые, шухала болоһон ушарнуудта, тогтоохо ёһотой.

III. Хабарай тарилгада совхозуудай бэлэдхэл тушаа

17. Хабарай тарилгада бэлэдхэлые СССР-эй совхозуудай Министерствын, СССР-эй мяха ба һүнэй промышленностиин Министерствын, СССР-эй эдеэ хоолой промышленностиин Министерствын ба СССР-эй хүдөө ажахын Министерствын олон совхозууд мүнөө амжалтатайгаар дүүргэжэ байна гэжэ тэмдэглэхэ.

Олонхи совхозууд 1950 оной хабарай тарилгын бүхы талмайда хэрэгтэй ороohото ба бобово культуранuудай үрһэнүүдээр өөһэдыгөө бүримүһэн хангаһхай. СССР-эй мяха ба һүнэй промышленностиин Министерствын совхозууд хабарай тарилгада хүсэд хүрэхэ хэмжээтэй үрһэ хаагаа, СССР-эй эдеэ хоолой промышленностиин Министерствын совхозууд ба СССР-эй хүдөө ажахын Министерствын мориной заводууд үрһэ хаалгаяа дүүргэжэ байна.

СССР-эй совхозуудай Министерствын харьяата, Куйбышевска, Курганска, Омско, Ростовско, Крымскэ, Саратовска, Сталинградска, Ульяновска, Челябинска, Читинскэ, Чкаловска ба Амурска областьнуудтахи, Красноярска ба Ставропольско хизаарнуудтахи, Башкирска АССР, Татарска АССР-тэхи ба Казахска ССР-тэхи совхозууд хабарай тарилга тушаа тогтоогдоһон түсэбые дүүргэхын тулада хэрэгтэй ороohото культуранuудай үрһэнүүдээр өөһэдыгөө хүсэд үшөө хангаадүй.

1950 ондо совхозууд тарилгада хэрэгтэй үрһэнүүдые бэлэдхэхэ хүдэлмэрөө үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ бүри эмхидэлтэйгээр ябуулна. Мүнөө олонхи совхозуудта үрһэнүүдые сэбэрлэхэ ба тэдэнэй тарилгын кондицинуудта хүргэхэ хүдэлмэри дүүргэгдэжэ байна. 1950 оной мартын 10-най байдалаар, бүхы системын совхозуудта бии байһан ороohото ба бобово культуранuудай үрһэнүүдэй 98 процентнь сэбэрлэгдээд, үрһэнүүдэй 85 процентнь тарилгын кондицинуудта хүргэгдэһэн байха юм.

Үргэлжэ дээрэ сортовой тарилганuудта шэлжэн орохо тухай Правительствын даалгабариие дүүргэлтэ болгон, совхозууд сортовой үрһэнүүдээр үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ үлэмжэ һайнаар өөһэдыгөө хангаа. Алтайска, Приморско ба Краснодарска хизаарнуудта, Грозненско, Владимирска, Ивановска, Вологодско ба Курска областьнуудта, Украинска ССР, Киргизскэ ССР ба Азербайджанска ССР-тэ совхозуудаа сортовой үрһэнүүдээр хангаха хүдэлмэри амжалтатайгаар ябуулагдажа байна.

Крымскэ, Куйбышевска, Курганска, Омско, Саратовска ба Сталинградска областьнуудай, Красноярска хизаарай, Башкирска АССР-эй ба Казахска ССР-эй олон совхозууд сортовой үрһэнүүдээр мууса хангагданхай.

Совхозуудай тарилгаяа сортовой үрһэнүүдээр бүрин хангахынь тулада юрын үрһэнүүдээр агсажа хабарай культуранuудай шухала тоото сортовой ба һайжаруулаг-

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

СССРсоюзай Министрнуудэй Соведтэ ба ВКП(б)-гэй ЦК-дэ

ХАБАРАЙ ТАРИЛГАДА КОЛХОЗУУДАЙ, МТС-үүдэй БА СОВХОЗУУДАЙ БЭЛЭДХЭЛЭЙ ЯБАСА ТУХАЙ

(*Түгэсхэл*)

даһан үрһэнүүдые түрэнэй ресурснуудһаа табигдаа. Гэхэ зуура, хэдэ хэдэн областьнууд ба республикануудай, илангаяа Астраханска, Брянска, Горьковско, Ивановска, Ульяновска, Свердловско, Курганска, Калининградска, Тюменскэ, Челябинска, Чкаловска областьнуудай, Башкирска АССР ба Казахска ССР-эй совхозууд Правительствын үгэһэн туһаламжые дутамагаар хэрэглэнэ, кондиционнобэшэ ба сортовойбэшэ үрһэнүүдые гүрэнэй ресурснуудай сортовой үрһэнүүдээр агсаха ябадал муугаар эмхидхэһэн байна. Ногоо тарилсаһан полевой ба тэжээлэй севооборотуудые ашаглахын тулада энэ жэлдэ совхозууд ехэ хүдэлмэри хэхэ, энээнтэй дашарамдуулан олон жэлэй ногоонуудай тарилгануудые нилээд ехэ болгохо зэргэтэй. Бүхы системэнүүдэй совхозууд олон жэлэй ногоонуудай үрһэнүүдые үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 20 процент ехээр бэлдээ. СССР-эй хүдөө ажахын Министерствын мориной заводууд ба СССР-эй совхозуудай Министерствын харьяата, Пензенскэ, Рязанска, Иркутска областьнуудтахи, Алтайска хизаартахи, Латвийска ССР, Таджикска ССР ба Туркменскэ ССР-тэхи совхозууд олон жэлэй ногоонуудай үрһэнүүдээр өөһэдыгөө бүримүһэн хангаа.

Гэхэ зуура, СССР-эй совхозуудай Министерствын, СССР-эй мяха ба һүнэй промышленностиин Министерствын нилээд олон совхозууд олон жэлэй ногоонуудай үрһэнүүдээр өөһэдыгөө хангаха хүдэлмэри үшөөл хангалтагүйгөөр ябуулна.

Тракторнуудые намартаа-убэлдөө заһабарилха гүрэнэй түсэб 1950 оной мартын 10-да бүхы системэнүүдэй совхозуудаар 95 процент, тэрэ тоодо СССР-эй совхозуудай Министерствын совхозуудаар 97 процент дүүргэгдээ. Үнгэрэгшэ жэлэйхитэй жэшээлбэл, 6,4 мянган тракторнууд, 5,4 мянган плугууд, 7,6 мянган сеялкэнүүд, 7,1 мянган культиваторнууд ба 2,5 мянган лущильнигууд нёдондонойһоо олон заһабарилагдаа. Владимирска, Грозненско, Воронежско, Тамбовско, Кемеровскэ ба Курска областьнуудай, Дагестанска ба Хойто-Осетинскэ АССР-нүүдэй совхозууд тракторнуудые ба хүдөө ажахын машинануудые заһабарилжа сүм дүүргэнэй. Амурска, Куйбышевска, Ростовско, Ульяновска ба Чкаловска областьнуудай, Краснодарска хизаарай, Украинска ССР, Киргизскэ ССР ба Таджикска ССР-эй совхозууд машинно-тракторна парк заһабарилгаяа дүүргүүтэй байна.

Гэхэ зуура, тракторнуудые ба хүдөө ажахын машинануудые заһабарилгын нийтэ дээрэ хангалтатайгаар ябажа байбашье, зарим областьнуудтахи совхозууд ерэхэ хабарай полевой хүдэлмэридэ машинно-тракторна паркые бэлэдхэлгээр ехэ хожомдол тохёолдуулаа. Смоленскэ, Калининградска, Астраханска областьнуудай ба Литовско ССР-эй совхозууд тракторнуудые заһабарилгаар гээглэжэ ябана. Заһабарилга дээрэхи ажалай эмхидхэлдэ ба заһабарилгын шанарые хинан шалгаха хэрэгтэ СССР-эй совхозуудай Министерство, нютагуудтахи партийна ба советскэ органууд, тэрэшэлэн зарим областьнуудай, хизаарнуудай ба республикануудай трестнүүдэй, совхозуудай директорнууд зохихо анхарал табидаггүй байна. Хэгдэһэн шалгалтын ёһоор, Алтайска ба Ставропольско хизаарнуудай, Новосибирскэ областиин ба Казахска ССР-эй совхозуудта муугаар заһабарилагдаһан тракторнууд ба хүдөө ажахын машинануудые гаргадаг байба.

Бүхы системэнүүдэй совхозууд хабарай полевой хүдэлмэридэ зорюулан нёдондонойхиһоо ехэ горючи зөөһэн байна. Краснодарска, Ставропольско хизаарнуудай, Ростовско ба Крымскэ областьнуудай, Украинска ССР-эй олонхи совхозууд хабарай тарилгада хэрэгтэй горючияа сүм зөөгөө. Сталинградска, Амурска, Курганска областьнуудай ба Казахска ССР-эй совхозууд горючияа удаан темптэйгээр абажа байна.

Совхозуудай Министерствонүүд совхозуудаа мэргэжэлтэй кадрнуудаар бүридүүлхын тулада механизациин кадрнуудые бэлэдхэхэ ба һэльбэн бэлэдхэхэ хүдэлмэри ябуулна. Мүнөө үедэ механизациин һургуулинуудта ба совхозуудай дэргэдэхи курсануудта, 20,6 мянга гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 25 процентээр олон трактористнууд һурана. Ростовско, Саратовска, Сталинградска ба Калининградска областьнуудай, Хабаровска хизаарай ба Азербайджанска ССР-эй совхозууд механизаторска кадрнуудые бэлэдхэлгээр гээгдэжэ байна.

Бүхы системэнүүдэй совхозууд үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые энэ жэлдэ нилээд һайнаар ябуулна. Совхозуудай поли дээрэ нёдондонойхиһоо 1,5 дахин ехэ шэбхэ гаргагдаа. Үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудай нийтэ дээрээ хангалтатайгаар эрхилэгдэжэ байбашье, зарим совхозууд, илангаяа Читинскэ, Челябинска, Саратовска, Ростовско, Амурска ба Горьковско областьнуудай, Киргизскэ ба Казахска ССР-нүүдэй совхозууд, поли дээрэ шэбхэ гаргалга хангалтагүйгөөр эмхидхэнэ.

18. Хабарай тарилгада совхозуудай бэлэдхэлые түргэнөөр дүүргэхэ зорилгоор, СССР-эй совхозуудай Министерствые, СССР-эй мяха ба һүнэй промышленностиин Министерствые, СССР-эй эдеэ хоолой промышленностиин Министерствые, нютагуудтахи партийна ба советскэ органуудые уялгалха:

а) тарилгада бэлэдхэхэ хэрэгэй трест, совхоз бүридэ ямар байһые хаража үзэхэ, тракторнууд ба хүдөө ажахын машинануудые заһабарилха, үрһэнүүдые бэлэдхэхэ, горючи зөөхэ, механизаци хэхэ кадрнуудые бэлэдхэхэ, минеральна үтэгжүүлгэнүүдые зөөхэ ба үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ хүдэлмэринүүдые түргэнөөр дүүргэхэ шухала хэмжээнүүдые абаха;

б) совхозуудай үйлэдбэриин түсэбүүдые зохёохо ба хабарай тарилга тушаа даалгабаринуудые отделенинүүдтэ, полевой ба ой модоной-мелиоративна бригаданuудта хүргэхэ, тэрэшэлэн үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүд ба газарай участогуудые тэдээндэ даалгажа үгэхэ хүдэлмэри ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхэ;

в) 1950 оной хабарай тарилгада совхоз бүриин бэлэн болоһые хабарай полевой хүдэлмэринүүдэй эхилхэһээ урид һараһаа оройтонгүй шалгаха;

г) доро дурсагдаһан показательнуудые:

тарилгын түсэбтэй зохилдуулан ороohото культурануудай, ногоонуудай ба бусад хабарай культурануудай кондиционно үрһэнүүдээр совхозуудай хангагдаһые, юрын таряае сортовой үрһөөр агсаха түсэбэй дүүргэлтые, үрһэнүүдые хадагалха ба бүрин байлгаха ябадал эмхидхэһыень;

тракторнуудые, автомобильнуудые, хүрьһэ элдүүрилхэ ба тарилга хэхэ хүдөө ажахын машинанууд болон зэбсэгүүдые заһабарилгын түсэбэй дүүргэлтэ ба шанарые, тэрэшэлэн бүхы тракторнуудай һүниндөө хүдэлмэрилхын тула электро-тухеэрэлгөөр хангагдаһые;

Предплужнигуудтай плугуудаар, шлейфэнүүдээр, волокушануудаар, борнойнуудаар, рядууд хоорондо таригдадаг культурануудтай ба бусадтай нэгэн доро олон жэлэй ногоонуудай үрһэнүүдые тарихын тулада сеялкэнүүдтэ тааруулагдаһан хэрэгсэлнүүдээр бригадануудай хангагдаһые;

заһабарилгын нүүдэл мастерскойнуудай бэлдэгдэһые ба шухала тухеэрэлгөөр, зэр зэмсэгээр ба запасной частьнуудаар тэдэнэй хангагдаһые, полевой хүдэлмэринүүдэй үедэ тракторнуудта ба хүдөө ажахын машинануудта техническэ харууһа хэхэдэ хэрэгтэй слесарно-монтажна зэр зэмсэгээр тракторна бригадануудай ба агрегатуудай хангаглаһые;

горючи ба түрхихэ материалнуудые зөөхэ түсэбэй дүүргэлтые, нефть зөөхэ амһартаар ба заправка хэхэ зэр зэмсэгээр хангагдаһые;

типовой тухеэрэлгэтэй зохилдуулан, агролесомелиоративна бригадануудай тракторнуудаар ба машинануудаар, модото культурануудай үрһэнүүдээр ба поли хамгаалха модо хабартаа тариха түсэбөө дүүргэхын тула тарилгын материалаар хангагдаһые;

механизаторска, полеводческо ба агролесомелиоративна кадрнуудые бэлэдхэхэ, һэльбэн бэлэдхэхэ түсэбэй дүүргэлтые;

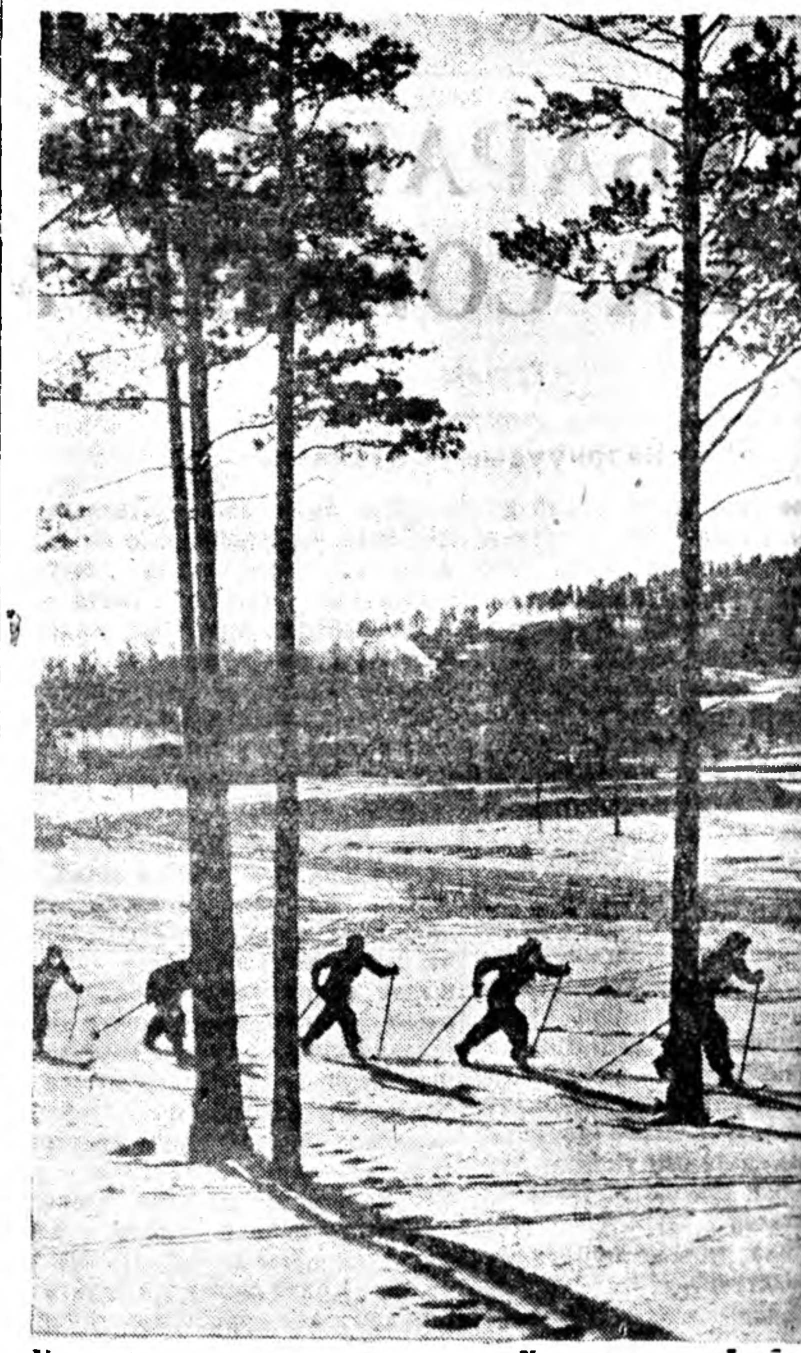
үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудай (шэбхэ ба бусад нютагай үтэгжүүлгэнүүдые зөөхэ, минеральна үтэгжүүлгэнүүдые зөөхэ, саһа тогтоохо, һайрамай уһа тогтоохо гэхэ мэтэ) түсэбэй дүүргэлтые үндэһэ болгожо, хабарай полевой хүдэлмэридэ совхозуудай бэлэн бололго тушаа сэгнэлтэ хэхэ.

Хабарай полевой хүдэлмэринүүдтэ совхозуудай бэлэн болоһые шалгаһан үрэ дүнгүүд тухай актнуудые бэшэхэ. Шалгалтын үрэ дүнгүүдые совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй үйлэдбэриин-техническэ зүблөөнүүд дээрэ хэлсэхэ ба элирүүлэгдэһэн дутуунуудые түргэнөөр усадхаха хэмжээнүүдые абаха.

* * *

Мүнөө үедэ бүхы областьнууд, хизаарнууд ба республиканууд дотор хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхын түлөө колхозуудай, МТС-үүдэй ба совхозуудай социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ. Партийна организацинуудай зорилго юуб гэхэдэ, колхознигуудай, МТС-үүд ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда нийтын-политическэ хүдэлмэри эршэдхэхэ, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай ба политическэ дэбжэлтые толгойлон, хабарай тарилгада амжалтатайгаар бэлэдхэхэ ба үнгэргэхэ ябадалда, 1950 он соо хүдөө ажахын бүхы культурануудай үндэр ургаса абалгада тэрээниие зорюулха.

САНААР

Урдам һалхин эшхэрнэ.
Хойном саһан бурьялна.
Санануудни хүр дээгүүр
Сараа гарган халтирна.

Ульгам хүлэг мориндол,
Урагшаа зүрхэм зүдхэнэ,
«Түрүү ерэхэб» гэһэндэл,
Түргэ-түргэн сохилно.

Холо-холо харайнаб, —
Үни удаан һолжорноб,
Урдаа гүйһэн нүхэртөө
Улам бүри дүтэлнэб.

Үбсүүм һалхи хахална,
Үшөөл хүсэеэ эршэлнэб,
Финиш урдам зурына,
«Физкульт-Ура» хашха...

Фото-этюд М. Ми...
Шүлэгынь Д. Жалса...

ТОБШО ҺОНИНУУД

◆ **Полевой стандаа радиоприемник тодхохонь.** Заиграйн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз «Родина» маркын радиоприемник абажа, конторо соогоо тодхобо. Мүн һаяар үшөө тиимэ радиоприемник полевой стан дээрээ тодхохоор хараалаа.

◆ **Һонирхолтой концерт.** Улан-Удын педагогическа училищиин 3-лахи классай һурагшад Иволгын аймагай «Коминтерн» колхоз ошожо, концерт харуулба. Колхознигууд концертыень һонирхожо хараа.

◆ **Улаан булан нээбэ.** Хэжэнгын аймагай Энгельсын нэрэмжэтэ колхоз малайнгаа гүүртэ дээрэ улаан булан нээбэ. Эндэ агитатор нүхэр Гылыков малшадта элдэб темэнүүдээр хөөрэллөө ба... саг үргэлжэ үнгэргэнэ.

◆ **Колхозуудта тээрмэ...** аймагай «III Интерна... «Пламя» ба Ленинэй нэ... колхозууд тээрмэнүүдые ... жа абабад. «III Интерн... колхоз тээрмээ автомаш... тороор хүдэлгэнэ.

◆ **Газогенераторна трак... та түлишэ бэлэдхэнэ.** Хаб... рилгада ябаха газоген... тракторнуудта түлихэ чур... дые бэлэдхэхын зорилгоор ... Туяа» колхозой (Мухаршэб... хозникууд ба комсомолец... дэн воскресник эмхидхэбэ. ... үнгэргэгдэһэн воскресникт... га хуһа модон отологдожо... дэбэ.

СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаһан һунгалтанууд тушаа гадаадын мэдээсэлнүүд

ПЕКИН, Мартын 15. (ТАСС). «Гуанминжибао» газетэ СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтануудта зорюулагдаһан түрүү бэшэг соогоо иигэжэ бэшэнэ:

«Энэ һунгалта Советскэ арадай ажабайдалда, тэрэшэлэн бүхы дэлхэйн арадуудай ажабайдалда угаа ехэ событи мүн. СССР-эй Верховно Совет — засагай дээдэ орган юм. Энэ хадаа Советскэ Союзай бүхы арадуудай нэрэһээ политическэ засаг бэелүүлнэ. Верховно Совет арадуудай ажабайдал тухайда саг үргэлжэ анхарал табидаг байна.

Капиталистическэ оронуудта хаа хаанагүй үйлэдбэринь унажа, хүдэлмэригүйдэлгэ ургажа ба арад зон саг үргэлжэ үгырэн хооһоржо байхадань, харин СССР-эй национальна экономикэнь үдэр бүри улам ехээр һалбаран хүгжэжэ байна.

Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой илалта хадаа,— гэжэ тус газетэ бэшэнэ,—Советскэ Союздахи промышленна үйлэдбэрилгын хэмжээнэй саашадаа дээшэлхэ, культура, наука ба искусствын һалбарха, эб найрамдал, демократи ба социализмын лагериин улам бэхижэн үргэдэхэ найдабари мүн. Тиимэһээ, энэнь советскэ арадай илалта байхаһаа гадна, мүн бүхы дэлхэйн арадуудай илалта гэшэ».

Ленин—Сталинай партиин хүтэлбэри доро Советскэ Союз социалистическэ общество байгуулаад, коммунизмын замаар этигэл найдабаритай дабшажа ябана.

Советскэ Союзда болоһон һунгалтанууд — агуу ехэ политическэ событи ба дэлхэй дээрэ хамагай демократическа һунгалтанууд мүн гэжэ шэнжэлээд, «Синьвэньжибао» газетэ хадаа Советскэ Союздахи һунгалтанууд бүхы дэлхэйн арадуудта, илангаяа Хитадай арадта бодото демократиин жэшээ болоно шадаха байна гэжэ түрүү статья соогоо мэдүүлнэ.

ПОЛЬША

ВАРШАВА, мартын 14. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаһан һунгалтанууд тухай тодорхой мэдээсэлнүүдые ба энэ гайхамшагта событида зорюулагдаһан олон тоото статьянуудые польско газетэнүүд толилжо үргэлжэлһөөр.

«СССР-тэхи һунгалтанууд—арадай дура хүсэлэй демонстраци» гэһэн гаршагтай статья соогоо «Речь Посполита» газетэ иигэжэ бэшэнэ: Верховно Соведэй һунгалтанууд хадаа советскэ гражданинуудай агуу ехэ политическэ һургуули мүн.

Капиталистическэ оронуудай зонхилхы нюурнуудынь тэндэхи һунгуулиин сүлөө гухай хэлэхэ гэжэ оролдодог теэд, үнэндөө тэрэ «сүлөөгэй» ямар байдагые иимэ жэшээ харуулна. Олохон капиталистическэ гүрэнүүдтэхи эхэнэрнүүд һунгаха эрхэгүй юм. Швейцари, Аргентина, Египет ба бусад оронуудта иимэ байдал мүнөө хүрэтэр байһаар. Английска колонинуудта, Канадада ба Урда-Африканска Союзда раса баримталан һунгаха эрхэ хаһаһан хуулинууд байдаг».

СССР-тэхи коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой толотомо илалта хадаа,—гэжэ «Трибуна люду» газетэ бэшэнэ,—Ленин—Сталинай партиин ба советскэ правительствын политикые бүхы советскэ арадай нэгэн һаналаар дэмжэдэг байһанай тодорхой гэршэ мүн. Һунгалтануудай дүнгүүд хадаа советскэ демократиин, дээдэ түхэлэй демократиин бадаралта мүн байжа, агуу ехэ Сталинда СССР-эй арадуудай хизааргүй үнэн байһаниие харуулба. СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаһан һунгалтануудай дүнгүүд бүхы дэлхэйдэхи эб найрамдалай лагериин угаа ехэ илалта болоо гэжэ тус газетэ бэшэнэ.

БОЛГАРИ

СОФИЯ, мартын 13. (ТАСС). «Героическа советскэ арад бүхы дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдалай түлөө, коммунизмын түлөө агуу ехэ Сталинай нэрые һанан байжа голосовалаа» гэһэн гаршагтай статья соогоо «Работническо дело» газетэ Москва городой һунгуулиин Сталинска округтохи һунгалтануудай дүнгүүд тухай мэдээсэл толилбо.

«Эб найрамдалай түлөө, коммунизмын түлөө» гэһэн статья соогоо «Труд» газетэ иигэжэ бэшэнэ:

«Мартын 12-то болоһон һунгалтануудай үедэ СССР-эй ажалшад советскэ байгуулалтын агуу ехэ хүсые ба Ленин—Сталинай партиин хэрэгтэ үнэн байһанаа үшөө дахин харуулаа. Эб найрамдал хамгаалагшадай бүхэдэлхэйн фронтын манлайда жагсаһан советскэ ажалшад хадаа коммунизмда зориһон илалтата замдаа гайхамшаг шэнэ амжалтануудые туйлахын тула бүхы хүсэнүүдээ үгэнэ».

ЧЕХОСЛОВАКИ

ПРАГА, мартын 15. (ТАСС). Чехословацка бүхы газетэнүүд СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаһан һунгалтануудай дүнгүүдые томо гаршагтайгаар толилбо. Эдэ дүнгүүд хадаа советскэ арадай бата дура хүсэлэй ба нэгэдэлэй тодо гэршэ мүн. Советскэ социалистическэ демократиин хамагһаа бүлюу һайниие гэршэлнэ гэжэ тэдэ газетэнүүд тэмдэглэбэ.

«Руде право» газетэ «Эб найрамдалай һайндэр» гэһэн гаршагтай түрүү статьяе И. В. Сталинай томо портрет доро толилбо.

РУМЫНИ

БУХАРЕСТ, мартын 12. (ТАСС). Румынска бүхы газетэнүүд СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаһан һунгалтанууд тухай статьянуудые толилоо.

Һунгуулиин урдахи кампаниин политическэ иимэ үндэр хэмжээндэ үнгэрһые, һунгалтын бэлэдхэлдэ арад зоной иимэ олоороо хабаадахые түүхэ хэзээшье үзөөгүй юм гэжэ Румынска хүдэлмэришэнэй партиин центральна орган — «Скынтейя» газетэ бэшэнэ.

Эб найрамдалда дуратай сталинска гадаадын политика тухай, арадуудай хоорондын хани харилсаанай политика тухай хэлэхэ зуураа, тус газетэ хадаа энэ сэсэн политикын үрэнь арадай демократиин оронуудай экономическа ба политическэ хүгжэлтэдэ харагдана гэжэ һануулна.

ВЕНГРИ

БУДАПЕШТ, мартын 13. (ТАСС). Москва городой һунгуулиин Сталинска округто ба Советскэ Союзай столицын ондоо округуудта, тэрэшэлэн Ленинград, Новосибирск, Тбилиси, Иркутск ба бусад городуудта болоһон һунгалтанууд тухай Москвагай мэдээсэлые Румынска газетэнүүд ехэ гаршагтайгаар түрүүшын хуудаһануудтаа толилбо.

«Вилагошаг» газетэ иимэ заголовогуудые үгэбэ: «Воскресеньедэ советскэ хүнүүд Сталинай түлөө, коммунизмын түлөө, эб найрамдалай түлөө, арадуудай хоорондохи хани барисаанай түлөө голосовалаа».

Советскэ Союздахи һунгалтанууд хадаа советскэ дотоодын ба гадаадын политикын угаа ехэ туйлалтануудай шэнэ гэршэ, сталинска политикые советскэ арадай нэгэн һаналаар һайшаадагай гэршэ мүн,—гэжэ «Киш Уйшаг» газетэ тэмдэглэбэ.

«Мартын 12-ой һунгалтануудай үедэ Советскэ Союзай арад бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хамгаалхын түлөө голосовалаа. Имагтал тиимэһээ, һунгалтын дүнгүүд эб найрамдалда дуратай бүхы арадуудай, тэрэ тоодо венгерскэ арадай аша туһада зорюулагдана. Энэ һунгалта хадаа табанжэлэйнгээ түсэб бэелүүлхэдэмнай бидэнэртэ шэнэ хүсэнүүдые бадаруулна» гэжэ «Мадьяр Немзет» газетэ бэшэнэ.

ГЕРМАНИ

БЕРЛИН, мартын 14. (ТАСС). Немецкэ демократическа хэблэл хадаа СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаһан һунгалтанууд тухай үргэнөөр толилбо.

«Советскэ хүнүүд эб найрамдалай түлөө голосовалаа» г... шагтайгаар, Советскэ С... бүгэдэарадай һайндэр ту... дээсэлые «Нейес дейчланд» толилоо. СССР-эй Верховно... дэй депутадта советскэ ар... рүүшын кандидат Иосиф... рионович Сталинай нэгэн ... лаар һунгагдаһаниие тэмд...

АЛБАНИ

ТИРАНА, мартын 14. ... «Зери и Популлит» газет... эй Верховно Соведтэ һунгаһ... галтануудта түрүү статья ... ба. «Коммунистнууд ба па... бэшэ хүнүүдэй сталинска ... түгэс илалтые бүхэжүүлһ... галтануудай гайхамшагта ... советскэ социалистическэ ... лалтын бата мүнхэ хүсые ... —гэжэ тус газетэ бэшэнэ.

МОНГОЛ АРАДАЙ РЕСПУБЛИКА

УЛАН-БАТОР, март... (ТАСС). СССР-эй Верхо... ведтэ һунгаһан һунгалта... агуу ехэ вождь ба багша... Сталиниие тойрон бүхы ... арадай нигтаар жагсаһа... демонстраци болоо гэжэ ... газетэ тэмдэглэнэ.

Энэ һунгалтань Ленин... най хамагые илагша ид... илан мандаһан ябадал мү... Сталинай гениальна ... доро советскэ арад ком... шэнэ илалтанууд тээшэ б... дабаритайгаар алхалжа...

Харюусалгата редактор
Д. Д. ЛУБС...

РЕДАКЦИИН АДРЕС: Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Унэн), ТЕЛЕФОНУУД: отв. редактора—23; АТС—1-80, зам. отв. редактора—7-85; отв. секретаря 3-23; отделов партийной ... комсомольской жизни, культуры и быта—4-52; пропаганды и агитации—7-85; сельского хозяйства, промышленности и транспорта—6-84; переводов—3-23; писем трудящихся и информации—6-84 (2 зв.); об'явлений 2-64 (2 зв.); Для междугородных переговоров—16.

Н—02258. Типография Управления полиграфии, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000.